

DIRVA

Nr. 90

Rugpiūtis-August 5, 1960

Cleveland, Ohio

LIETUVOJE PRADEDA 'NAIKINTI' MOKESČIUS

Maskvos valdžia jau paskelbė įsaką, kuriuo nustatoma, kad jau nuo šių metų spalio 1 dienos nebebus atskaitomi iš atlyginimų darbo pajamų mokesčiai tiems, kurie uždėba per mėnesį iki 500 rublių, tai yra tiems, kurių mėnesinis uždarbis siekia... vienos poros batų kainą. Tiems, kurie uždėba nuo 501 iki 600 rublių per mėnesį, mokesčius imamas sumažintas. Daugiau kaip 600 rublių per mėnesį uždirbantiems mokesčių panaikinimo dar reiks palaukti.

Ryšium su tuo "mokesčių panaikinimu", iš brooklynikių savo bendradarbių vilniškiai kompartijos laikraščiai skelbė laiškus, kuriuose buvo skaičiuojamas Amerikos mokesčių našta didybė, sunkybė ir gausybė, ir buvo aiškinama, koki jie, tie bendradarbiai, nelaimingi Amerikoje, palyginti su Lietuvoje gyvenančiais, kuriems rusų valdžia "mokesčius panaikina".

Lietuvoje (išskyrus kompartijos laikraščių skiltis) jokie entuziazmo dėl "mokesčių panaikinimo" nėra. Žada panaikinti tik tiesioginius mokesčius nuo darbo pajamų, kurie faktiškai yra tik labai maža tikrosios mokesčių naštos dalis. Visa mokesčių našta rusų komunistų santvarkoje glūdi kaimo aukštume ir atlyginimų žemume. Visa pramonė yra valstybės nuosavybė. Taigi valstybė parduoda gaminius ir (apyvartos mokesčio, įmonių pelno ir kitokiais pavidalais) valstybė įskaityti prekių kainą tiek, kiek jai reikia. Kolchozų pagamintus žemės ūkio produktus valstybė superka savo nustatytomis žemomis kainomis, parduoda brangiai. Pramonės darbininkams algas nustato valstybė ir ji neleidžia jokių derybų. Ligi šiol iš tų atlyginimų dar ima mokesčius, reiškia dar mažins ir taip permažus atlyginimus. (Kitas atlyginimų mažinimo būdas — maždaug vieno mėnesio atlyginimo dydžio "paskolos" valstybei, kuri daugumas ta valstybė jau nutarė... nebegražinti). Santvarkoje, kur beveik viskas yra valstybės, tai yra, kur valstybė yra vienintelis gamybos monopolistas ir vienintelis samdytojas, joks darbo pajamų mokesčius neturi pagrindo

nei pateisinimo, ir tie išskaiciavimai iš atlyginimo, kurie tenai daromi, be jokio pagrindo mokesčiais ir vadinami. Vadinami "mokesčių" panaikinimai faktiškai yra liovimasis mažinti ir taip permažus atlyginimus. Penki šimtai rublių per mėnesį arba mažiau (yra 48 valandas savaitėje dirbančių ir tik apie 300 per mėnesį tegauančių) yra atlyginimas, žymiai mažesnis už esamą pragyvenimo minimumą. Ar toks atlyginimas yra dar tais neva mokesčiais mažinamas, ar jis nebebus mažinamas, vistiek jis liks mažesnis už pragyvenimo minimumą, ir vistiek žmonėms šalia tokio uždarbio reikia "kombinuoti", kad pragyventų, tai yra, ieškoti pajamų tokiais keliais, kurie yra nelegalūs, valdžios uždrausti. O tarp nelegalių uždarbių yra toki darbai, kaip batų už atlyginimą pataisymas, drabužių siuvimas, plaukų nukirpimas ir visoks kitoks pataravimas be valdinių arba valdžios reglamentuojamų institucijų tarpininkavimo.

PO KARO LIETUVOJE BUVE ARTI 2000 VILKŲ

Juozas Sokas, miškininkas, dabar Gamtos Apsaugos Komiteto vyriausias inspektorius Lietuvoje, papasakojo, kad 1948 metais Lietuvoje buvo maždaug 1725 vilkai. Buvusi nustatyta premija medžiotojams už vilko nušovimą ir tai gero kai padėjo. Dabar Lietuvoje belikę (girininkų duonėmis) tik 104 vilkai.

Priešingai esą su saugomais gyvūnais. J. Sokas sako, kad 1940 metais Lietuvoje buvo suskaičiuota briedžių 340. Po karo jų likę tik 91. O dabar visuose Lietuvos miškuose jų esą jau vienuolika šimtų. Elnių 1948 metais buvo 101, o dabar esą 380. Danielių skaičius tuo pačiu metu iš 21 pakilęs iki 140. Bebrų pereitą rudenį suskaičiuota per 700. 1954 metais Dubravos draustinėje buvo išleisti 24 dėmėti elniai. Šimet jų esą jau 61.

Gulbių pernai išsiperėjo 89 poros, ir Lietuva esanti dabar turtingiausia gulbėmis visoje Europoje.

PIPYNEI VIETOJ OLIMPIADOS SANATORIJA

J. Pipynė, ketverių metų nugalėtojas 1500 metrų bė-

gimo varžybose, šimet varžybose visiškai nedalyvauja ir į olimpiadą Romoje nepateks. Jis gavęs šlaunų nervų uždegimą. Skausmą kojose pajutęs jau žiemą, bet tada nekreipęs dėmesio ir toliau sportavęs. Paskui jau reikėjo įšvirkštimų, dabar jau ir jie nebegelbsti ir tenka vykti į sanatoriją. LNA

REIKALAUŠ NATO REFORMOS

Vakarų Vokietijos kancleris Adenaueris ir Prancūzijos prezidentas De Gaulle sutarė, kad reikia reikalauti NATO reformos.

Vak. Vokietijos vyriausybės kalbėtojas, informuodamas spaudos atstovus apie praeitą savaitgalį įvykusių abiejų vyriausybės šefų pasitarimus, pastebėjo, jog jie priėjęs išvados, kad reforma nesanti skubi, bet būtų labai naudinga.

Kancleris Adenaueris apie pasitarimus painformavo savo kabinetą uždarėje sesijoje. Rugpiūčio 10 įvyksta jo pasitarimai su premjeru Macmillanu taip pat paliesią tuos klausimus.

Vak. Vokietijos ambasada Londone pareiškė, kad pasitarimai būsią "dalis pastangų pašalinti politinę tuštumą, atsiradusią po viršūnių konferencijos". Esą, netrukus seksianti eilė kitų pasitarimų tarp Vakarų valstybininkų. Manoma, kad Macmillanas susitiksiąs su De Gaulle tuoj po vizito Bonnoje.

* BUDAPESTE vis gausėją plakatų ant sienų su šūkiu: "Atsimink Nagy". Slaptajai policijai dar nepasisekė surasti tų plakatų šaltinio. Nagy buvo Vengrijos premjeras per 1956 m. sukilimą ir vėliau marionetinės Janos Kadar vyriausybės buvo nužudytas.

* KUBOJE Castro režimas patyrė naują smūgį, kai vienas didžiųjų jo ramsčių, mjr. Raul Chibas, buvęs Fidel Castro "įdininkas", o vėliau paruošęs karo teismo kodeksą, pagal kurį buvo nužudytas per 600 "karo nusikaltėlių", valtimi pabėgo iš Kubos ir, atplaukęs į JAV, pasiprašė politinės globos.

* SOVIETINĖ spauda paskelbė pasikalbėjimą su savo "teisės specialistu" Nikiforovu, kuris pareiškė, kad U-2 pilotas Powers galės būti nuteistas mirties bausme, Lakūno žmona ir kiti šeimos nariai pagaliau gavo vizas vykti Maskvon, kurią jie pasiekė bylos išvakarėse. Ligi šiol dar neaišku, ar bus leidžiama amerikiečiams advokatams ginti Powers.

* RB-47 buvo nunuštas, kaip vienas aukštas sovietų pareigūnas Varšuvoje prasarė, virš tarptautinių vandenių, 30-40 mylių atstume nuo kranto, kai sovietų

Rugpiūtė Lietuvoje, Varėnos apylinkėje.

JUNGTINIŲ TAUTŲ KARIUOMENĖS DALINIAI SIUNČIAMI Į KATANGĄ

Maskva pradėjo puolimus prieš JT gen. sekr. Hammarskjold

Jungtinių Tautų įgulos įžengs į Katangos provinciją rugpiūčio 6 dieną, nepaisant bandančios nuo Kongo atskirti provincijos premjero Tshombe įspėjimų, kad "Jungtinių Tautų intervencija bus laikoma agresijos aktu" ir jai bus pasipriešinta jėga.

Premjeras Tshombe reiškė, jog jo vyriausybė paskelbusi mobilizaciją visų ginklų nešioti pajėgiančių vyrų, kad jie pasipriešintų JT įgulai įžengimui į provinciją. Esą, "Katanga yra nepriklausoma ir liks nepriklausoma, Katanga atsisako į savo teritoriją įsileisti svetimą įgulas, išskyrus (belgų) draugišką kariuomenę, kurią ji pati pasikvietė."

Tačiau Belgijos oficialieji sluoksniai pastebi, kad tie gsdinimai nesą reikšmingi, nes Tshombe jėgos susidedančios iš dviejų policijos kuopų ir Kongo kariuomenės likučių, kurie buvo nuginkluoti po maištą.

Nors Belgijos vyriausybė taip pat nėra entuziastinga dėl Jungt. Tautų įgulų pasiuntimo į Katangą, tačiau pareiškė, kad belgų daliniai Katangoje nesipriešinsią tam žygiui. Briusely Belgijos premjeras Gaston Eyskens pareiškė, kad belgų kariuomenė iš Katangos būsimanti atitraukta tikrai tada, kai bus tvirtų ro-

JT gen. sekr. Hammarskjold

dymų, jog Jungt. Tautų įgulos pajėgia išlaikyti tvarką. Belgų daliniai pasitrauksią į Kaminą, savo pagrindinę bazę Katangoje, iš kur būsią grąžinti tėvynėn, bet tik tada, kai bus aišku, kad Katangoje gyvenantiems europiečiams nesanti reikalinga jų apsauga. Numatoma, kad, sunormalėjus padėčiai, Belgijos vyriausybė pradės naujas derybas su Kongo vyriausybe dėl bazių, kurios buvo numatytos Kongo nepriklausomybės paskelbimo sutartyje.

Belgijos vyriausybė įspėjo, kad Jungt. Tautų įgulos netaptų "politinių operacijų durklu", kuris pažestų provincinės vyriausybės autonomiją, nes Briuselyje būkštaujama, kad Hammarskjoldui padarius vieną nuolaidą Kongo vyriausybei būtent, pažadėjus įvesti JT įgulas į Katangą, vėliau galinčios sekti ir kitos nuolaidos.

JT gen. sekr. Hammarskjold Leopoldville į tai atsakė "paaiškinamuoju pareiškimu", kuriame pabrėžiama, kad Jungt. Tautų "jėgos nebus Kongo vyriausybės komanduojamos" ir jokiomis aplinkybėmis neįsivels į vidinius Kongo konfliktus.

Tuo pat metu į Katangos sostinę Elisabethville išskrido JT pasekr. Ralph J. Bunche, kuris derybomis su belgų įstaugomis turi paruošti JT įgulų kelią į Katangą.

Katangon pasiūti ruošiami

Švedijos ir Ganos daliniai. Tai reiškia, kad Jungt. Tautos nusprendė griebtis kompromiso, į provinciją pasiunčiant baltųjų ir negrų įgulas. Kongo vyriausybė buvo reikalavusi, kad į Katangą būtų siunčiami kurio nors Afrikos krašto daliniai, o belgai pareiškė, kad baltaodžiai gyventojai Katangoje nesijautų saugūs, jei ten nebūtų pasiūti baltųjų daliniai.

Paskutiniaus pranešimais iš Elisabethvilles, pastarosiomis dienomis mieste kursavusios kalbos apie masinį baltųjų bėgimą iš Katangos, jeigu ten būtų atsiųstos Jungt. Tautų įgulos, po šio gen. sekr. Hammarskjoldo pareiškimo apriomo, miestas grįžo į normalų gyvenimą, ir nepastebima jokių pasiruošimų masiniam bėgimui. Vieno belgų pareigūno žodžiais, daugumas baltųjų apsisprendė laukti ir žiūrėti, kas dės, Jungt. Tautų įgulos atvykus.

Tuo tarpu Maskva pradėjo naujas provokacijas Kongo krizei kurstyti, per Pravdą užpildama Hammarskjoldą, kad jis vilkinąs Kongo problemos sprendimą Jungtinių Amerikos Valstybių ir NATO "kolonialinių jėgų" naudai.

Dag Hammarskjold, kuris ligi šiol išvengdavo sovietinių puolimų, ilgame komunistų partijos organo straipsnyje kaltinamas, kad jis talkinąs NATO imperialistams "pavergti juoduosius žmones Kongo ir kitose Afrikos dalyse". Esą, Jungt. Tautų sekretoriatas į Kongą pasiuntęs 150 valdininkų, kurių "keturi penktadaliai yra amerikiečiai". Jungtinių Tautų prestižas dėlto esąs "sutryptas į purvą". Imperialistų intervencija Kongo esanti tik pirmasis aktas dramos, kurią planuojančios NATO kolonialinės jėgos Afrikos tautoms ir valstybėms paklūdyti. Tas pavojus gresiąs ne tik Kongui, bet ir Nigerijai, Mali Federacijai, Ganai, Gvinėjai, Tunisui, Marokui ir kitiems nepriklausomiems Afrikos kraštams.

Pravdos komentatorius visai neminėjo, kad kai kurių jo minėtų afrikinių kraštų kariuomenės pasiūstos Kongan, kaip dalis Jungt. Tautų Komandos įgulų. Apie afrikinių dalinių pasiuntimą į Kongą iš viso nebuvo užsiminta sovietinėje spaudoje.

-- Gelbėkit! ...

Iš pasaulinės politikos užkulisių

AMERIKA DARO DIDIJĄ POSŪKĮ

Pulkininkas Howley, amerikinio sektoriaus Berlyne karinis komendantas, pats atvyko pas gubernatorių Clay perduoti naują pranešimą apie sovietų užpuolimą. Jis nusiskundžia, kad jo kantrybė jau baigia išsiseiti, nes incidentai vis dažnėja:

--Mūsų autobusus sovietų kareiviai šlaikė amerikiniame sektoriuje su šūviu paruoštais ginklais. Sausio mėnesį sovietai bandė iš mūsų sektoriaus pasigrobtį dvyliką garvežių. Atsime-nate mano pranešimą?

Clay tylėdamas linktelė galva.

--O paskui istorija su geležinkelio bėgiais, kuriuos jie norėjo išmontuoti iš mūsų sektoriaus. Jei nebūčiau pasijutęs tankų, bėgius jie būtų pasigrobę.

--Aš dar kartą pakalbėsiu su Sokolovskiu, -- sako Clay, -- Tamsta žina, kad aš esu beveik susidraugavęs su juo. Mano žmona ir mane jis labai draugiškai priėmė Leipzigo mugėje. Privaičiai su rusais lengviau susikalbėti, jeigu Maskva staiga neįsako jiems ieškoti priekabių. Tada jau joks protingas žodis negelbsti.

Tačiau "protingų žodžių" progos vis retėja, ir pagaliau prieš vokiečius, prieš nugalėtuosius vokiečius, prieš kuriuos vis dar buvo bandoma rodyti sąjungininkų vieningumo fasadą, prireikia oficialiai pripažinti, kad bendroji nugalėtojų politika patekusi į akligatvį.

1946 rugsėjį per sugriautą Vokietiją rieda puošnus specialus traukinys, stipriai saugomas amerikiečių karinės policijos. Prie lango sėdi JAV valstybės sekretorius Byrnes, žvelgdamas į pro šalį slėpiančius vokiečių miestų griuvėsius. Stotyse būriai vyrų ir moterų su bulvių maišeliais ant pečių bando patekti į perpildytus vagonus. Jie visi nekvepia dūmėmis iš specialųjį traukinį, kuriuo dar taip neseniai važinėjo jų diktatorius, kurį tose pačiose stotyse sutikdavo būriai džiūgaujantių pavaldinių iškeltomis rankomis. Ne, vokiečius šiandien kankina kiti rūpesčiai: jie nežino, ar rytoj turės kasdieninės duonos.

--Gyvenimo sąlygos yra pačios blogiausios, bet kada matytos moderniojoje civilizacijoje, -- rašė pranešime JAV prezidentui Herbertas Hooveris po kelionės per Vakarų Vokietiją. Taip, vokiečiai jau pagydė, jų nesidomėjimą specialiuoju traukiniu Byrnes laiko simboliu, nes juk tuo traukiniu anksčiau po Vokietiją važinėjo Hitleris. Tik patį Byrnes tas faktas nervina: lyg tyčia važiuoti tuo traukiniu į susitikimą, kuris turės būti reikšmingas Vokietijai...

Subombarduotoje Stuttgarto stotyje 1946 rugsėjo 6 susirinkusios visos karinės valdžios viršūnės ir vokiečių provincijų premjerai laukia specialiojo traukinio, kuriuo valst. sekr. Byrnes atvyksta iš Berlyno.

--Idomu, kad už to iškilmingo susitikimo slypi, -- šnibžda Hesseno min. pirm. Geiler švabiskajam kolegai Reinhold Maier. --Vakar buvo pasirašyta dviejų zonų sujungimo sutartis, tai šiandien gal ji bus komentuojama, -- sako švabas.

Traukinio pasirodymas nutraukia pokalbį. Byrnes šypsodamasis išlipa iš vagono, pasveikina amerikiečių karininkus ir atsiskaito vokiečius. Pabrėžtai draugiškai paspaudžia demokratinės Vokietijos atstovų rankas. Karinės valdžios pareigūnai apsieičia daug sakanciais žvilgsniais.

--Naujas vėjas, broleli, -- pasitebi vienas karininkas. --Atrodo, kad Washingtonas pamilo vokiečius.

Kai Stuttgarto teatre Byrnes, lydimas generolo McNarney, pasiuntinio Murphy ir dviejų senatorių, užlipa amerikine vėliava papuošton scenon, karinio orkestro dirigentas pakelia lazdelę ir pasigirsta maršo garsai. Byrnes šypstel, nes jis žino maršo vardą: "Audros vėjas". Vokiečiai to vardo nežino, jie nelaukia nei "audringo vėjo", nei atviros ir draugiškos JAV ministro kalbos.

Byrnes pradeda kalbą bendrais posakiais:

Didžioju JAV santykių su sovietais posėdį laikoma Byrnes kalba, 1946 m. rugsėjo 6 d. pasakyta Stuttgarto teatre. Užpakaly jo sėdi: Robert Murphy, senatoriai Vandenberg ir Connally ir gen. McNarney

--Atvykau Vokietijon vietoje pasinformuoti apie susijusias su jos atstatymu problemas.

Toliau Byrnes pradeda aiškinti, kad tuoj po karo buvusios panaudotos pergriežtos ir keršto padiktuotos priemonės, kurios iš tikrųjų kliudo kelią į taiką.

--Nei vokiečių tautai, nei pasaulio taikai nėra naudinga, kad Vokietija taptų šachmatų figūra karinėse varžybose tarp Rytų ir Vakarų.

Vokiečiai reikšmingai susižvalgo tarp savęs, o Byrnes pirmą kartą viešai kritikuoja kontrolinę tarybą:

--JAV vyriausybė atmeta atsakomybę už nereikalingą skurdo didinimą, kuris kyla dėlto, kad sąjungininkų kontrolinei tarybai nepasiseka susitarti ir duoti vokiečių tautai progą pačiai spręsti būtiniausias ūkines problemas. Daugely gyvybiškai svarbių klausimų Vokietija nėra nei kontrolinės tarybos vadovaujama, nei jai leidžiama pačiai valdyti.

(Bus daugiau)

Komunistai pasirinko Gvinėją baze įsiveržimui į Afriką

Tuo metu, kai Jungtinės Tautos Kongo vaidina gaisrininkus, bandančius likviduoti pavojingą gaisro židinį, komunistai su savo propaganda ton ugnin pilsto naują alyvą.

Kitame Afrikos krašte, Gvinėjoje, prasidėjo taip vadinamoji pasaulinė mokytojų konferencija, kurią į Konakry pasikvietė "Afrikos mokytojų profesinė sąjunga" (FEAN) ir kuriai vadovauja "Federation Internationale Syndicale de l'Enseignement" (FISE).

Ta organizacija buvo įsteigta 1946 metais ir iki 1952 metų jos centras buvo Paryžiuje, kol Prancūzijos vyriausybė uždraudė jos veiklą, nes FISE reikšėsi, kaip penktoji kolona. Tada jos centras buvo perkeltas į tuometinį sovietinį Vienos sektorių. Austrijai atgavus nepriklausomybę su ryškiai pabrėžtu neutralumu, FISE turėjo vėl keltis į kitą kraštą. Dabar jos centras yra kurioje nors komunistinės valstybės sostinėje, šiuo metu Pragoje.

Conakry mieste šiomis dienomis bandoma Afrikos mokytojus įtikinti, kad tik Sovietijoj

--Tai didysis pastūkis, --sako Reinhold Maier Hesseno ministrui pirmininkui Geiler, kai Byrnes baigia kalbą.

--Ir aš manau, --atsako Geiler. --Tiesa, mes dar neperkopėme kalno, bet pagaliau jautome viršūnę.

Byrnes kalba visame pasaulyje iššaukia didelį atgarsį. Vakarų spaudos komentaruose ji laikoma labai pozityvia.

"Vokiečių tauta", rašo amerikiečių žinių agentūra UP, "suprato, kad taip vadinamojo Morgenthau plano, kuriuo Vokietiją buvo norima paversti žemės ūkio kraštu, arba panašių griežtų priemonių yra galutinai atsisakyta."

Kremliuje dabar žinoma, kad pigių laimėjimų laikai politinio mūšio laike jau galutinai praėjė. Ateityje teks susidurti su griežtesniu derybų partneriu, negu ligšiol. Ir norėdama tą griežtumą iširti, Maskva tempia santykius iki naujo karo ribos.

(Bus daugiau)

je esanti "demokratija" ir "pažanga". Teigiama, kad Vakarų mokykliniuose vadovėliuose kurstoma rasinė neapykanta ir mokoma "militarizmo" bei "imperializmo". Išnaudodama afrikinį mentalitetą, Maskva tikisi, kad Afrikos mokytojai patikės jūmelais ir susižavės tariama sovietų kova dėl jų laisvės ir nepriklausomybės.

O tada komunistinė kongreso vadovybė pradės politinį švietimą. Bus prakeikti kolonistai, iškeikti amerikiniai "agresoriai" ir rinkiniais žodžiais išgirtas sovietinis "taikingumas". Didelę programos dalį užims Kongo įvykiai, ir komunistinės FISE atstovai išaiškins, kad sukilimo kaltininkai sėdi Brukselyje, Washingtono ir Bonoje.

Visi ženklai rodo, kad komunistai Gvinėją yra pasirinkę įsiveržimui į Afriką baze. Krašto vyriausybei lenktyniaudami sten-gėsi įsisteikti ne tik Kremlius ir Pekinas, bet ir Vokietijos sovietinė zona. Čia pirmuosius ryšius mezgė vadinamosios profesinės sąjungos, ir jau kurį laiką tie ryšiai tarp Gvinėjos ir Vo-

Laisvos nuomonės rinkiminėmis temomis

ABIEJŲ PARTIJŲ KONVENCIJOMS PRAEJUS

Laukiama sunkios rinkiminės kovos

K. S. Karpis

Prezidentiniai kandidatai šįmet apsiriboją dviem partijom: demokratų ir respublikonų. Dar visai neseniai savo kandidatus statydavo socialistai, komunistai ir kitos partijėlės. Socialistai per pastaruosius porą dešimtmečių pakriko, o komunistai planingai susimetė į demokratų partiją, kur už paramą, pradėjus Rooseveltui laikais, jiems atidarytos visos galimybės įsibrauti į aukštas valdines vietas.

Apie šių metų nominacijas žinomas politinis komentatorius James Reston išsireiškė: "Ironiška, kad turuolių partija (respublikonai) išrinko kandidatą prastuolį o varguomenės partija (demokratai) pasistatė kandidatą milijonierių."

Paprastai ne valdžioje esančiai partijai rinkiminėje kampanijoje esti sunkumų su pinigais. Šiomet demokratams piniginis klausimas nerūpės. Rinkiminė spauda, kaip patys varžovai paskelbė, bus didžiausia šiame šimtmetyje kova, kuriai abu kandidatai -- ir Nixon ir Kennedy -- ir tinka ir yra gerai pasiruošę.

ANTIKOMUNISTINIAI ŠŪKIAI

Abiejų partijų konvencijose -- vienoje kiek griežčiau, kitoje švelniau -- pasisakyta visam pasauliui rūpimam klausimui: atsilikimu prieš komunistinės agresijos grėsmę.

Respublikonų konvencijoje kalbas sakę lyderiai veik visi yra tiesioginiai nukentėję nuo sovietų šmeižtų kampanijos: ir buvęs prezidentas Hooveris, kurio bolševikai nekentia ir šmeižia už jo dideles pastangas I pasaulinio karo pabaigoje išgelbėti Rusiją nuo bado: ir prezidentas Eisenhoweris, kurį Chruščiovas paniekino daugiau, negu kada nors didelės valstybės vadovas buvo paniekintas; ir kongreso atstovas

kietijos rytinės zonos yra labai glaudūs. Dabar juos Afrikoje turi praplėsti FISE su mokytojų konferencija.

Toji organizacija turi apie 6 milijonus narių, beveik išimtinai iš sovietinio bloko. Kad nuslėpus organizacijos komunistinį atspalvį prieš vadinamus neutraliuosius, jos pirmininku "išrinktas" prancūzas, prof. Henri Wal-lon, Prancūzijos tautinio švietimo instituto narys. Tačiau tas institutas palaiko glaudžius ryšius su komunistų vadovaujama Confederation General du Travail (CGT). Sekretoriaus postą turi Paul Delanque, kitas to paties švietimo instituto narys ir minėtų profesinių sąjungų vykdomojo komiteto narys, anksčiau veikęs "pasaulinėje taikos taryboje". Komunistiniai vicepirmininkai yra iš raudonosios Kinijos, Sovietijos, Čilės ir Meksikos.

Komunistai dedamiesi jaunųjų Afrikos tautų globėjais ir kovotojais dėl jų laisvės, tikisi Afrikoje didelių laimėjimų ir turi tam tikėjimui pagrindo, nes Afrikos tautos dar permažai pažįsta praktinį komunizmą, o teoretinis komunizmas kai kuriais bruožais afrikičiams atrodo derinasis su jų kaimų ir genčių bendruomenine sistema. (tp)

Judd, kuris turėjo bėgti nuo komunistų; ir Henry Cabot Lodge, kuris aštuonerius metus Jungtinėse Tautose kovojo su komunistiniais melais; ir viceprez. Nixonas, kuris praeitą vasarą Maskvoje Chruščiovui į akis drąsiai išdrožė tiesą. (Pastebėtina, kad Maskvos spauda, pranešdama apie respublikonų konvencijos nominacijas, Nixoną išvadino "chamelonu", o Lodge -- "politiniu sukčium" -- Red.)

Nenuostabu tad, kad Nixonas savo formalioje nominacijos priėmimo kalboje griausmingai ir atvirai skelbė įspėjimus apie sovietų klastas ir pavojus, ragindamas kraštą būti pasiruošusiam atsispirti komunizmui, išvystyti visai naują strategiją kovai su Kremliaus grobuoniškumu ir laimėti šaltąjį karą, pabrėždamas, kad Amerika neturinti duotis stumdama. Chruščiovui, sakė Nixonas reikia atrėžti, kad jo anūkai susilauks laisvės, Amerika, Nixono žodžiais, turinti būti verta tos meilės, patikėjimo ir vilčių, kurias į ją yra sudėję milijonai pasaulio žmonių.

Nuo pat pirmųjų dienų kongrese, praveddamas sovietų agento Hisso nubaudimą už vogimą valstybės dokumentų, 1950 metais nugalėdamas "Kalifornijoje komunistų į senatą pastatytą kandidatę Helen Gahagan Douglas, iki šiai dienai Nixonas, kaip ir savo apsilankymu Maskvoje pereitais metais įrodė, sugebėdamas Chruščiovui atsidirkti, tęsia savo nesvyruojamą politiką prieš Kremliaus banditus.

Neužmiršo Nixonas atimesti demokratų kandidato Kennedy išsiskimą, kad prez. Eisenhoweris privėlęs Chruščiovą atspausyti, kai tas to pareikalavo, už U-2 lėktuvo incidentą, kas tariamai suteikė Chruščiovui progą suardyti Paryžiaus "viršūnių" konferenciją ir paskelbti, kad Eisenhoweris Rusijoje nelaukiamas, Nixonas niekad neapgailestavo, kad ta konferencija nevyko.

Šioje vietoje prisimintinas kongresm. Judd aiškinimas, kodėl Chruščiovas viršūnių konferenciją suardė. Jis kelerius metus bandė suskaldyti Vakarų, bet, kai konferencijos išvakarėse pamatė, kad jo pastangos nuėjo niekais, jam neliko kito kelio, nebent forsuoti Berlyno kriežę, kas faktiškai būtų reiškę karą -- jam fatališką.

APIE KANDIDATUS

Demokratų kandidatas senatorius John F. Kennedy, 43 metų amžiaus, sūnus ario milijonieriaus, kuris Bostone iki I pasaulinio karo vertėsi lėkierių bizniu ir įvairiomis spekuliacijomis prasiūšė į milijonierius. Už savo gausią piniginę paramą demokratų partijai rinkimų metu jo tėvas buvo prezidento Roosevelto apdovanotas ambasadoriaus vieta Londone. Dauguma Amerikos ambasadorių ir yra tos kategorijos: už pinigų nusiperka tas garbingas vietas. Ar jie tikė toms pareigoms, niekas nekalbia.

Viceprezidentinis kandidatas senatorius Lyndon B. Johnson 52 metų juristas, didelio Texaso ūkininko sūnus apie kurio turtais niekas plačiai nekalba ir

nerašo. Atstovaudamas kongrese ir senate valstiją, pakilo iki demokratų daugumo senate vado.

Respublikonų kandidatas Richard M. Nixon, 47 metų, savo išsilavinimu pasiekė tos pozicijos, kurioje aštuonerius metus tarnauja. Iš savo darbininko, vėliau smulkaus krautuvininko tėvo nepaveldėjo jokio valstybininko garbės; kaip gabus juristas sėkmingai tarnavęs kongrese ir senate, ir viceprezidento pareigose pirminkavęs senatui ir ejęs prezidento pareigas Eisenhoweriui sergant arba esant užsienyje, ir pats kaip valdžios narys aplankęs daugelį svetimų valstybių išsidirbo prestižą ir užsitarnavo partijos pasitikėjimo ir buvo vienbalsiai nominuotas kandidatu į prezidentus.

Apie viceprezidentinį kandidatą Henry Cabot Lodge, 58 metų, kalbant, noriu priminti lietuvių turėtus reikalus su jo tėvu, senatorium Henry Cabot Lodge, I pasaulinio karo metu. Ir jaunasis Lodge, prieš paskyrimą ambasadorium prie JT, buvo senatorium.

Kandidatas Lodge yra ainis senos Bostono aristokratų šeimos, kurio prabočiai buvo valstybės tarnybose nuo pat ankstyvųjų šios respublikos laikų.

I Pasaulio karo metu lietuviai kreipėsi įtakingą senatorių Lodge, prašydami užtarimo Lietuvai nepriklausomybės siekiant.

1918 metais, kai jau Lietuva buvo pasisiskelbusi nepriklausoma, bet Washingtono vyravo nedalios Rusijos politika -- nepripažinti nuo Rusijos atskiriančias tautas -- rug. 23 d. Amerikos Lietuvių Tautininkų Taryba įteikė senatoriui Lodge memorandumą Lietuvos nepriklausomybės klausimu. Memorandumą Lodge išspausdino Kongreso oficialiame organe "Congressional Record".

Tų metų rugsėjo 4 d. tautininkų atstovas dr. Jonas Šliupas, apgyvendintas Washingtono Lietuvos reikalams atstovauti, vėl įteikė senatoriui Lodge rezoliuciją su lietuvių reikalavimais.

Gruodžio 10 d., kai karas jau buvo baigtas ir rengtasi Versalio taikos deryboms, lietuvių delegacijos prašomas senatorius Lodge įnešti senatam rezoliuciją, reikalaujančią, kad Amerika pripažintų Lietuvą de jure (šis pripažinimas, po tokių visokių lietuvių pastangų, buvo išgautas 1922 m. liepos 27 d.).

Senasis senatorius Lodge, senate respublikonų vadas, suardė prezidento Wilsono pastangas įjungti Ameriką į Tautų Sąjungą, kurią Wilsonas su karo sąjungininkais organizavo.

Lodge protestavo prieš Wilsono žygį, kad nebuvo į talką paimtas nei vienas respublikonas, Lodge reikalavo, Tautų Sąjungos atveju, kad ištikus karui Amerika nepriklausytų nuo kitų valstybių nutarimo stoti į karą.

Prezidentas Wilsonas pasiryžo savo projektą praversti sukeldamas piliečių pritarimą. Kelionėje po kraštą tuo reikalu Wilsonas daugiau nepasveikė. Ligotas baigė prezidentavimo terminą; prezidento pareigas ėjo jo žmona su kitais kabineto nariais, nuo visuomenės jo ligotumas buvo užslėptas.

1920 metais senatas galutinai Wilsono svajonę sugriovė Amerikos įstojimą į Tautų Sąjungą atmetė.

(Bus daugiau)

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.
- Numatoma, kad nuo šių metų liepos 1 d. dividendai bus pakelti iki 4 1/4.

MUTUAL Federal SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanavskas, Pres.

GERESNĖS statybos kontraktoriai

ISTATO MONCRIEF

ORO LITERIACIJA

• ŠALDO vasarą

• ŠILDO žiemą

THE HENRY FURNACE CO. MEDINA, O

P. J. KERSIS

609 Society for Savings Bldg. — Cleveland, Ohio

Ofiso telef.: MAIN 1-1773

Rezidencija: OL 7-2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiesčiuose, kreipkitės į mane, gausite pigią kainą. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgicio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Sibiro tremtinio atsiminimai (36)

A. Valasevičius

STATOM GARAŽUS, BET VINIŲ NEGAUNAM

I sudarytą statybininkų sąrašą įtraukti ir mes, keii Krutinkos lietuviai. Ir ke-turiolikos žmonių brigada pradeda statyti šešioms mašinoms garažą.

jo užsigavęs viršininkas. — Baigsis tie mūsų var-gai, bus mašinos, pataisys kelius ir į Dolgimostą per 3 valandas nuvažiuosim, — taip kalbėjo darbininkai ap-

čia pasitaiko, kad pas mus nėra druskos, o Pakatėjeve ji netelpa į sandėlius ir guli lauke. Mes einam už 15 km. jos pirkti. Nesenai darbinin-kai ieškojo geležinių lovų pirkti, o dabar pas mus jų atvežė tiek, kad per 10 me-tų neišpirksim. Čia nėra konkurencijos ir paskirsty-mo kontoros, nenorėdamos daug rašyti, siunčia vienių prekių vagoną vienur, kitų kitur.

Už poros mėnesių jau sto-vi sienos. Kontrolieriai ir svečiai mus dažnai aplanko. Atlipa kartą vienas pas mus ir, matyt, nori pasikalbėti. Mes sustojam dirbė, bet la-bai arti jo neinam.

— Draugai, aš skaičiau laikraštį — Krasnojarsko Darbininke, kad jūs jau ga-ražą pastatėt. O pasirodo, kad dar toli iki pabaigos.

— Jūs, draugas, mažiau važinėkit, o daugiau laik-raščių skaitykit, tai tiksliau viską žinosit, — sako vienas iš darbininkų.

— Matyt, jūs davėt paža-dą ir neištesėjot, o laikraš-tis parašė.

— Mes pažadėjom ir dir-bam, bet jūs savo pažadus išpildykit.

Visi darbininkai pasako-ja apie stabdančias priežas-

Prof. Ign. Končius, gyvenęs Bostone, laisvalaikį mėgsta drožinėti lietuvių tautiniais motyvais koplytėles ir kryžius. Štai vienas iš jo paskutiniųjų darbų.

Pas daktarą operuotis kartais tekdavo joti ant arklio...

Vyt. Raulinaičio iliustracija

Gorodoke dirba ir kita statybininkų brigada. Ji stato baraką, bet, sako, jau ne bendrą, o bus pertvaros ir aštuonioms šeimoms bu-tai.

Atvarė iš Dalgimosto ke-turis traktorius ir vieną se-ną mašiną, kuri darbinin-kus vežios į darbą. Gyveni-mas, jaučiam, pradeda svir-ti į gerą pusę. Džiaugdamie-si apžiūrim atvažiuosius traktorius. Pagaliau jie pa-lengvins mūsų darbą. Juk kurie dirbo prie krovimo ir išvežimo medžių, kas tre-čias vyras susižalojęs. Vieni dirba prie lengvų, bet ir prastai apmokamų darbų. Kiti eina pas daktarus ir reikalauja, kad padarytų operacijas ir išgydytų trū-kius.

Dolgimoste yra chirur-gas, bet jis vienas negali tokio didelio rajono išgydy-ti. Kiti net atsisako eiti, nes kol iki chirurgo prieis, galį ir kitą trūkį gauti.

Didelius ligonius veža arkliais, bet pavasarį po lie-tų, o ypač rudenį, purvai tokie, kad skęsta vežimas.

Dar yra išeitis, tai raitiems joti. Vienas arklys dar gali eiti pakraščiais. Yra ir to-kių, kurie ir tuo nenori nau-dotis. Vieną kartą net ba-rėsi įpykęs viršininkas. Esą, tokia išdidžia buvo Viera.

Vietos daktaras jai nustatė, kad būsimas kūdikis yra ne-normalioj padėty. Ir išrašė ją į Dalgimosto ligoninę.

Joti raita atsisakė. O lėktu-vo mes neturime, — kalbė-

žiūrėdami traktorius.

Skubinam statyti garažą. Jau mūsų darbas aiškiai matosi. Jau matosi tarpai, kur bus langai. Į čia nu-kreiptos visų akys. Visi ne-paprastai laukia tų pažadė-tų mašinų.

Šiandien atvažiavusi iš rajono komisija. Ji vaikšto ir apžiūri statybą. Viskas mūsų pastatyta pagal brai-žinius. Pirmiausia kas 2-3 metrai buvo iškastos duo-bės. Į jas, 30 cm. skers-mens, buvo įstatyti raste-liai. Juose įpiauti kampai ir taip uždėtas pirmas vaini-kas. Jie net nieko nesako, kad jau išmetę grybas ir per porą metų tų pamatų nebus. Jie žino, kad akmenį atvežti sunkiau negu medį, o iš kur gausi cemento?

Pagiria mus, kad gerai dirbam ir prašo kad greičiau pastatytumė. Darbinin k a i aiškina jiems, kad reikia įstatyti paaukštinimus, nes ir taip jau nebegalim už-kelti. O kalvis, matot, ne-spėja dirbti vinių, o senų mažai surandam.

— Dabar vinių ir mes ne-turim, — sako koks tai sta-tybos inžinierius.

— Draugas inžinierius netiesą sako. Tarybų Sąjun-ga geležies ir plieno lelyk-lose pralenkė kapitalistines valstybes, — pastebi vienas darbininkas.

— Jų yra, bet per paskir-stymą nuvežė į kitą punktą, — aiškina inžinierius.

Jo pasakyme daug tiesos.

tis. Jis nesibara, o išsitrau-kęs blanknotą rašo, kaip rašė ir anksčiau čia buvusieji.

Atvežtą vielą mes kapo-jam į gabaliukus ir jomis užkalam stogą. Tik iš pia-tų žalių lentų padarėm tas dideles duris ir vėlai rudenį atidavėm pastatą naudo-jimui.

Kitam numery: Grįžę iš atostogų tėvynėje liūdnei pasakoją.

(5)

Aš žiūrėjau, nieko nesuprasda-mas tai į detektyvus, tai vėl į pulkininką Kock. Ir kaip galė-jau suprasti? Į kokią kvailą is-toriją aš šį kartą įsivėliau? Kas šitas žmogus? Lenkas?

--Atleiskit, ponai, bet aš tik-rai... -- staiga nebežinojau, kaip užbaigti sakini.

Nuovadoje mus įvedė į beveik pustūštį kambarį. Ant stalo gu-lėjo lagaminėlis. Mes sustojome.

--Po velniui! -- sušukau aš-- Lagaminą atidaviau rastų daiktų skyriui. Aš ne vagis.

Aš išsišokau. Aš praradau sa-vo ramumą. Argi tikrai turėjau pabrėžti, kad nesu vagis? Pul-kininkas Kock nesijaudino.

--Šitas žmogus tikrai nekal-tas. Jis tebuvo mandagus ir no-rėjo man padėti. Aš vienas esu už viską atsakingas.

--Tylėkit, -- pasakė jam detek-tyvas.

--Bet ar aš lagamino neat-i-daviau? -- klausiau jo.

--Tylėkit, -- suriko jis.

Kambaryje staiga pasidarė la-bai tylu. Tylu, išskyrus laikro-džio tikslėjimą. Detektyvai niū-

riai žiūrėjo į mus. Tikslėjimas lyg garsėjo. Mes su pulkinin-ku susižvalgėm ir supratom, ko-dėl visi stovėjo prie durų. Tikse-jimas buvo lagaminėlyje. Kas tai galėtų būti, klausiau savęs ir žinojau. Tą pačią akimirką su-pratau, kad tenai buvo laikrodinė bomba. Ir aš ją buvau atradęs.

Žvilgtelėjau į Kock, jis buvo iš-blyškęs. Štai kodėl jis nepriėmė radinio. Kam buvo skirta šitoji bomba? Kur jis ją norėjo pa-dėti? Aš prapuoliau. Jie mane įtaria. Bet juk aš garbingas žmo-gus, ir daug kas mane pažįsta. Aš nekaltas. Mano visas gyve-nimas rodo... Ką jis rodo? Aš juk visai neseniai girdėjau ne-kalto žmogaus gyvenimo istori-ją. Ar nekaltumas yra apsauga? Ir kaip galima įrodyti, kad esi nekaltas?

Kock (jeigu jo pavardė tikrai buvo tokia) klausė:

--Ar jūs laukiat sprogimo?

--Reiškia, jūs prisipažįstat?

--sukruto detektyvai.

--Dėl Dievo meilės, --surikau aš, --prisipažinkit pagaliau, jeigu lagaminas tikrai jūsų! Ne-laukit, iki mus čia į gabalus suplėšys.

Kock šyptelėjo. Nepiktai, grei-čiau liūdnei, lyg sakydamas: ma-tai, ką tu man padarei? Tokie jūs visi geros valios žmonės --nepasitikį ir neapgalvojai.

Man buvo gėda, ir aš siutau ant savęs už savo bailumą.

--Ar jūs žinot, kaip su tokiais dalykais reikia elgtis, --klausė Kock.

--Ar lagaminas jūsų? --klausė vienas, ir kitas pridėjo: --neiš-provokuokit nelaimės. Tai tik pa-blogins jūsų bylą.

--Pablogins? Po to, kai bom-

ba bus mane ištaškysit? --šyp-telėjo Kock.

Kaip tik tuo metu atėjo spro-gmenų specialistai. Mus išvedė. Po valandos apklausinėjimo, kurio metu Kock su tikru rite-riškumu mane gynė, viską pri-siimdamas sau, kažkas paskam-bino.

Detektyvai pradėjo kvatotis. Atsisukę į mus, jis ėmėpasakoti, kaip lagaminas buvęs atidarytas pagal visas atsargumo taisykles ir... Išvaizduokit, kas? Keturi tuzinai laikrodžių, tačiau tik vie-nas prisuktas. Jie juokėsi: jeigu per metus niekas neatsišauks, laikrodžiai bus jūsų, ir jums užteks jų visam gyvenimui.

--Laikas vakarieniai, --kreipiausi į Kock-- Diena ar šiaip ar taip prarasta. Ar jūs susitiktumėt kartu su manim pa-valgyti?

--Man labai gaila, kad turiu jūsų planus šį vakarą suardyti, --pasakė vienas detektyvų.

--Kaip tai? Ar mes nelaisvi?

--surikau pasipiktinęs.

--Jūs galite eiti. Bet ponas Kock turi dar pasilikti. Mes turim jo aktyvesnę bylą peržiūrėti.

Mažas formalumas.

--Ar negalima to dar šian-dien atlikti? --paklausiau.

--Labai gaila, bet tarnautojai jau išsišvaikščiojo.

--Jums nesiseka, --kreipiausi į Kock ir jaučiau, kaip raustu.

--Bet kiekvieną atvejų mes turim susitikti, rytoj. Sakykim pusę šeštos, tam pačiam bare. Su-tinkat?

Pulkininkas Kock padavė man ranką. Jis laikėsi gerai, tik jo akių vokai keistai trukčiojo.

Kitos dienos vakare, dar prieš sutartą laiką, aš jau sėdėjau bare. Kai laikrodis rodė šeštą, ir jo vis dar nebuvo, aš pradėjau nerimauti. Gal jis už-miršo? Gal nebenori manęs ma-tyti?

Pusę septintos aš buvau pa-keliui į nuovadą. Jeigu jie vis dar nebūtų jo atleidę, buvau nu-taręs pasamdyti jam advokatą.

Pamątes mane, detektyvas nu-leido akis ir sumurmėjo:

--Istorija tikrai kvaila...

--Kas? Kokia istorija? --ir jaučiau, lyg ašaka kutenantų mano gerklę.

--Argi jūs neskaitėt laikrašty-je?

--Ką? Ko neskaičiau? -- su-rikau nebesivaldydamas.

--Ponas Kock kalėjime pasi-korė. Su... su savo apatinėm kel-nėm. Šį rytą tarp penktos ir šeštos. Prieš piet mes turėjom jį paleisti. Tai buvo tik mažas formalumas.

--Mažas formalumas... -- pa-kartojau aš, ir mane staigiai apėmė niekad nepatirtas pasi-baurėjimas.

--Taigi... ir taip kvailai turė-jo užsibaigti. Pasirodo, ponas Kock savo laiką buvo žinomas žmogus. Savam krašte...

--Savam krašte... -- ir vėl kartojau detektyvo žodžius.-- Ar jis nieko neužrašė, nieko ne-paliko?

--Be nemalonių, nieko dau-giau.

Aš skubėjau į stotį. Kad tik greičiau iš čia, greičiau atgal į New Yorką. Traukinyje aš už-kliuvau už mažo raudono laga-minėlio ir susverdėjau. Mane išpylė prakaitas. Perbėgęs vi-sus vagonus, atsidūriau paskuti-niojo aikštelėje ir žiūrėjau į naktį. Lango atspindžiuose man staiga pasirodė, lyg matyčiau pulkininką Kock, besivejantį traukinį.

--Šalin! --surikau ir užsiden-giau akis. --Aš nekaltas! Aš ne-muždužiau tavęs!

Bet kai atsidengiau akis, ma-čiau, kad šešėlis tebeseka trau-kinį.

--Pasitrauk, -- maldavau, --aš tenorėjau tau gero, kai atnešiau lagaminėlį. Dabar žinau, kad ne-turėjau to daryti. Nes tu tikriaus-iai šandien tebegyventum. Aišku, kad taip. Bet kodėl nega-lėjai tų kelių valandų palaukti, iki jie tave paleis? Kodėl? Žmo-gus turi būti kantrus, Turint kan-trybės, net ir patį gyvenimą ga-lima iškęsti.

Iš vokiečių kalbos vertė: Z. K.

BEFORE YOU BORROW TO BUY A HOME

GET OUR LOW RATES AND HELPFUL TERMS

OUR ESCROW SERVICE PROTECTS YOU WHEN BUYING OR SELLING REAL ESTATE

TRECIOKAS AGENCY

SENIAUSIA LIETUVIŠKA KELIONIŲ AGENTŪRA

Kelionių bilietų parūpinimas ir pinigų persiuntimas į visus kraštus TAIP PAT IR VISOKIOS RUŠIES APDRAUDA Kur tik besiruoštumėt keliauti, tuoj susirikiat su mūsų jetaiga

ALBINAS IR KAZYS TREČIOKAI
311 Walnut Street, Newark 5, N. Jersey
Telefonas: Market 2-4867

KAIRĖJE: Prieš porą savai-čių iš Lietuvos į Clevelandą at-vykęs Algirdas Urbonavičius, jau spėjo susipažinti su lietuvišku jaunimu. Prie Pymatuning ežero stovyklaują skautai jį buvo pa-kvietę drauge uždegti laužą su mergaičių stovyklos antros sa-vaitės vadove V. Vaivadaite, J. Garlos nuotrauka

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HEnderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
• Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Papiėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Kodel daugiausia atvyksta tik jaunuoliai?

Iki šio laiko iš anapus geležinės uždangos daugiausia atvyksta jaunuoliai tarp 16-20 metų amžiaus. Atvyksta tokie, kuriuos jų tėvai, karui liepsnojančios mūšio žemėje, tikėdami greit sugrįžti, ten paliko arba vystyčiuose, arba tuo metu esant nuo visos šeimos atskirtus.

Nė kiek neabejojama, kad tėvai dėl tokių paliktųjų vaikų daugiausia sielvarto pakėlė. Viena, kad jų gyvybinis išsilaikymas ne visada priklausė nuo artimų giminių, o antra — jų auklėjimas ir mokymas, ypač sunkiose karo ir pokario sąlygose, tiems, globėjams sudarė didelę našta. Todėl suprantama, kad, kai tik susidarė ir mažiausios galimybės su paliktais vaikais ir jų globėjais susirūšti, pirmiausia ir buvo pradėta jais rūpintis. O rūpinantis ir ieškoti įvairiausių galimybių juos į savo šeimos globą susigrąžinti.

Visi tėvai, kurie ten pasilikusių savo vaikų sulaukė arba tebelaukia, yra išjęję ilgą ir labai įvairų išleidimui reikalingų dokumentų rūpinimosi kelią. Vieni tai darė savo pastangomis, kiti susirado įtakingesnių ir užtariančių politikų, ypač keliaujančių į Maskvą ir susitinkančių su Chruščiovu. Ir, matyt, kad Maskvos viešpačiams tokie įvairūs prašymai įgriso. Įgriso, nes jie kiekvienam atveju rodė, kad laikyti nuo tėvų atskirtus vaikus, nė kiek iš jų negražinus, nebebus galima iš tokios gėdos išsisukti. Tat jų šiek tiek jau išleido, o reikia manyti, kad ir ateity išleis.

Yra pakankamai duomenių įrodyti, kad komunistams priimtinausia išleisti minėto amžiaus jaunuolius. Viena, kad jie visiškai neatsimena nepriklausomos Lietuvos gyvenimo ir negali daryti jokių palyginimų. Antra, tokie jaunuoliai dar negalėjo dalyvautiėjusiose laisvės kovose. Trečia, jie visi buvo priversti mokytis komunistinės sistemos mokyklose, ir jie visi turėjo išeiti propagandinį komunistinio gėrbūvio kursą. Ir ketvirta — tokių metų jaunuolių išgyvenimai patys imliausi, gražiausi ir ilgiausiai neužmirštami. Tat juos išleidami jie lyg ir apsidraudžia, kad komunistinei sistemai susilauks mažiausia nemalonumų.

Tačiau su tais mažiausiais nemalonumais sovietai daugiausia atsiekia. Jis pasirodo neva žmoniškais esą, suprantą išdraskytų šeimų skausmą ir jas sujungia. Sujungia tuo metu, kada kita propagandine ranka viską daro, kad tik kokią tremtinį ar pabėgėlį iš užsienio parsiviliotų.

Sunku pasakyti, kaip ilgai komunistiniai valdovai darys tokį "žmonišką" žaidimą ir bent vaikams leis susijungti su laisvėje gyvenančiais savo tėvais. Bet reikia manyti, kad visokiais atvejais jis staiga nenutruks. Šiandien jiems toks "geradarių" žaidimas labai naudingas. Apie tokius išleidimus žino ne tik tėvai ir artimieji, bet visi lietuviai. Apie tai interesuojasi kitataučiai ir taip pat stebisi, kad Maskvos širdis "minkštėja". O į tikruosius išleidimo motyvus, ypač pašaliniai, negi gilinasi ar juos analizuoja.

B. G.

Neseniai atvykusi iš Lietuvos Algirdai Urbanavičiui Clevelando skautų stovykloje, prie Pymatuning ežero, skautės padovanojo savo darbo tautinį kalbaraitį.

J. Garlos nuotrauka

NESIJAUDINKIM: PASIKEITIMŲ BUS!

V. Rastenis

Henrikas Žemelis paskelbė patį nesugriaujamą argumentą ateinantiems rinkimams (D. 88 nr. laiškuose): atėjo laikas pasikeitimams. Reikia, balsuokim su opozicija.

Mano juodas šeimininkas (atsėit, namų savininkas, pas kurį nuomojame butą) anais metais, kai du multimilijonieriai rungėsi dėl New Yorko gubernatūros, paklaustas už katrą jis rengiasi balsuoti, atsakė irgi pasiremdamas tokiu pačiu argumentu: "You cannot keep them in the office too long" (negalima laikyti jų valdžioje per ilgai). Todėl, ir tik todėl, juodis apsisprendė tą kartą balsuoti už multimilijonierių respublikoną, o ne už multimilijonierių demokratą, nors šiaip jau, ypač New Yorke, juodieji miestiečiai daugiausia remia demokratą.

B.G. tame pačiame puslapyje tada teisingai nurodė, kad ir užsienio pilna samprotavimų, pageidavimų ir net patarimų, ką amerikiečiai turėtų išsirinkti prezidentu. Chruščiovas kartais per daug aiškiai su savo patarimais ar net ir nurodymais įsikiša. Tada iš Amerikos pusės pasigirsta protestų ir pasipiktinimų. Nors patys kandidatai, nepyksta, kai Chruščiovas pasisako prieš juos. Nes tikisi, kad šio krašto piliečiai bus kaip tik linkę balsuoti už tą kandidatą, kuris Chruščiovui nepatinka. Dėl to Chruščiovas, atrodo, pradeda galvoti, ar jam nereikėtų keisti taktiką ir imti girti tą kandidatą, kurio jis nenori. Tokia galimybė viską supainioja. Chruščiovo nuomonėmis, atrodo, iš viso nebus galima vadovautis Amerikos rinkimuose...

Dėl samprotavimų kituose kraštuose čia visai nelygtinama. Priešingai, užsienių domėjimasis Amerikos rinkimais ir jų svarstymai laikomi liudijimu, kad šis kraštas iš tiesų pripažįstamas vadovaujančiu. Tas sustiprina nusistatymą, kad užsienių politikos reikalus rinkimuose turi būti viena iš svarbiausių problemų.

Jeigu, tad, net sveturi nėra nuodėmė samprotuoti apie šio krašto rinkimus, tai Dirvos redaktorai ir skaitytojai šio krašto piliečiai — šeiminkai, tikuos, nepasipiktins ir reziduojančio svetimšalio pastabomis bei samprotavimais.

Lietuviams, ne tik be "luomo, lyties ir tikybos", bet ir be pilietybės skirtumo, tai yra, kaip tiems, kurie dar tebėra Lietuvos piliečiai, taip ir tiems, kurie jau yra tapę Jungtinių Valstybių piliečiais, pirmoje vietoje, turbūt, rūpi, katras kandidatas, katra partija norės ir sugebės geriau priešintis bolševikiniam rusų imperializmui; katro politika bus palankesnė to imperializmo paglemžtų kraštų išsilavinimui.

Henrikas Žemelis teisus, sakýdamas, kad ligšiolinė respublikonų administracija neparodė patenkinamo sugebėjimo priešintis komunizmo (bolševikinio rusų imperializmo) agresijai. Teisus jis, kad pasikeitimo reikia. Tik kažin ar teisus jisai, sakýdamas, jog vienintelis būdas pasikeitimams susilaukti yra kitos partijos kandidato išrinkimas.

Atstovas Judd, kuris respublikonų konvencijoje sakė toną paduodančią kalbą, yra kalbėjęs Pavergtųjų Tautų Seimo posėdyje ir buvusių politinių kalinių federacijos susirinkime. Abiem atvejais jo kalbose teko girdėti nemažą aštrios kritikos jo paties partijos administracijos taktikai bolševikinės Rusijos ir Kinijos atžvilgiu. Jis nepakartojo tos kritikos konvencijoje. Bet jis skatino žymiai aktyvesnę politiką negu ligšiolinė.

Kai jis buvo parinktas įvadinei konvencijos kalbai sakyti, laikraščiuose pasirodė pastabų, kad tas parinkimas esąs ženklas, jog respublikonai galvoja apie priešbolševikinę politiką suintensyvinimą. Buvo atvirai pažymėta, kad Juddas yra nuolatiniš to suintensyvinimo skatintojas, kad dėl to jis esąs gana kritiškai nusiteikęs prezidento Eisenhowerio atžvilgiu, ir kad dedas didelių vilčių į Nixoną. Nixonas esąs intensyvesnės poli-

tikos šalininkas. Būdamas nesavarankioje padėtyje, jis tuo tarpu esąs suvaržytas, turįs skųtytis su prezidento linkimu į santūrumą ir beveik nuolaidumą. Buvo net pažymėta, kad atstovas Judd gerai sutardavęs ir su Dullesu, kuris irgi kartą Juddui lyg ir pasiguodęs sakýdamas: "Atsimink, kad ne mano vieno balsas pasiekia prezidento ausį".

Konvencijoje respublikonai buvo mandagūs ir nesakė jokių akibrokštų prezidentui. Bet jų ketinimai nerodė sutikimo pasitenkinti ta pačia "atsuk ir kitą žandą, gavęs į vieną" laikysena, kuri pastaruoju metu buvo tapusi gana būdinga dedei Samui.

Ambasadorius Lodge visų akys yra kovotojas prieš bolševikinio imperializmo išdaigas. Buvo pastebima, kad jis tose kovose ne kartą jutosi kiek suvaržytas santūrumo nuotaikų iš Washingtono. Atrodydavo, kad, jeigu jo būtų valia, jis nesvyruotų smogti ir žymiai skaudžiau, negu tai daro, dabar, viena akim dairýdamasis, ar jam nerodo ženklių, liepiančių laikytis santūriau.

Nixonas pasirinko ambasadorių Lodge savo artimiausiu bendrininku ir pareiškė, kad, jeigu jis bus išrinktas, tai Lodgeas bus jo, Nixono "antrasis aš" užsienių politikos reikalų vedime.

O kas būtų valstybės sekretorius prie Nixono? Vyrauja nuomonė, jog trys ketvirtadaliai, jei ne dauglia, galimybių yra, kad būtų Deweys. Jei taip, tai sunku įsivaizduoti kietos priešbolševikinės politikos požiūriu ryškesnę trejukę. Kas gi sakytų, kad tokios trejukės (Nixon-Lodge-Dewey) atsiradimas Jungtinių Valstybių viršūnėje nebūtų didžiulis pasikeitimas!

Kennedžio išrinkimas, be abejo, irgi atneštų nemažų pasikeitimų. Gal daugiausia jų būtų socialinėje srityje. Kennedys žada daug veiklesnę politiką toje srityje. Žada naujų suolių panašų, kai Rooseveltto laikais. Tai labai gerai, labai pageidaujama, jeigu tai įmanoma be infliacijos, jeigu įmanoma patenkinamai išspręsti klausimą, kas ir iš kur užmokės už dovanas.

Užsienių politikoje Kennedys žada daugiau lankstumo, kurs išvestų iš susidariusių akligatvių. Žada daugiau vaizduotės, daugiau išradingumo santykiuose su varžovais iš bolševikinio fronto.

Kas būtų tos lankstios ir išradingos politikos kūrėjai ir vykdytojai? Čia, atrodo, formuojasi tokia trijulė: Kennedy, Johnsonas ir Stevensonas. Stevensoną Kennedys dar prieš nominavimą minėjo, kaip labai rimtai svarstytiną kandidatą į valstybės sekretoriaus (užsienių reikalų ministro) vietą. Johnsonui Kennedys nenumato pavesti panašios rolės, kokią Nixonas numato Lodgeui. Iš viso sunku apčiuopti, kokią rolę gali turėti Johnsonas, konservatyvių pietų atstovas, ša-

lia Kennedžio ir Stevensono.

Kad Stevensonas būtų Kennedžio dešinė ranka, nebetenka abejoti. Nes Kennedy jau bandė Stevensoną vietoj savęs pasiųsti net pas CIA (žvalgybos) viršininką, gauti slaptųjų informacijų apie padėtį užsienioose (tik prezidentas nesutiko informuoti Kennedį per tarpininką). Stevensonas buvo pirmutinis, kurį Kennedys pasikvietė į savo vasarnamį pasitarti dėl propagandos užsienių politikos reikalais. Ir Stevensonas, o ne Kennedys, atsakinėjo į spaudos atstovų klausimus po to pasitarimo.

Stevensono politikos lankstumas Maskvos atžvilgiu, ypač po jo pasikalbėjimų su Chruščiovu Kremliuje, o taip pat ir po vėlesniųjų jo pareiškimų, žinoma, žada pasikeitimų dabarinėje laikysenoje. Tik ar tai nebūtų daugeliu požiūriu grįžimas į Teherano-Jaltos laikų lankstumą? Štai kas tuose pasikeitimuose gąsdina...

Ties paties Kennedžio lankstumu bei išradingumu irgi kybo klausukas. Respublikonai rodo pirštą į Kennedžio pareiškimą Paryžiaus krizės metu. Sako, Kennedys pasisakęs, jog jis būdamas prezidento vietoj, būtų atsispręs Chruščiovą, kad tik Chruščiovui nebūtų priežasties nutraukti konferenciją. Kennedys tą priekaištą lanksčiai atmetė. Jis nesakęs, kad reikėjo atsispręsti. Jis sakęs, kad reikėjo apgailestauti. Dabar laikraštinkai knisai žodynuose, ieškodami, koks skirtumas tarp atsiprašymo (apology) ir apgailestavimo (regret). Skirtumas, atrodo, tikrai lankstus...

Kaip žinoma, Chruščiovas reikalavo, kad Eisenhoweris įsakymais atsispręstų dėl skraidymų virš Rusijos, ir tik tokia sąlyga sutiko sėstis prie konferencijos stalo. Eisenhoweris neatsispręšė. Bet pažadėjo "daugiau taip nebedaryti". To Chruščiovui buvo mažai. Konferencija neįvyko.

Kennedy, atrodo, manė, kad prieš pažadant daugiau taip nebedaryti, dera pasakyti ir "gailiuos už nuodėmes"... Jis mano, kad toks formulavimas nebūtų atsispręšimas. Bet mano, kad tą pasakius, Chruščiovas būtų buvęs patenkintas (gailėjimais būtų priėmęs vietoj reikalauoto atsiprašymo) ir konferencija būtų įvykusi. O kas būtų įvykę konferencijoje, jei iš Amerikos pusės ir ten būtų rodomas toks lankstumas, kaip tas nuo atsiprašymo išsisukimas apgailestavimu?

Žinoma, atsiprašymo--apgailestavimo atvejis yra smulkmena visame pažiūry komplekse. Bet ties ta smulkmena sustojama turbūt todėl, kad nesuiderinama su kitais, stambesniais konkrečiais išradingos ir lankstios, iš akligatvių vedančios politikos, pavyzdžiais. Kennedys pats mažai toje srityje nežinomas. Už jį tais reikalais kalbėti imasi Stevensonas.

Iš viso to išvada--posakis, "atėjo laikas pasikeitimams", šiuose rinkimuose dar nerodo kaip balsuoti. Abu kandidatai

NEGI IR ŠIUO ATVEJU SVARBIAU TIKYBA?

Kai kurie mūsų laikraščiai daug dėmesio skiria rašydami, ar JAV prezidentu bus išrinktas katalikas. Manau, kad toks klausimo statymas neteisingas, lygiai kaip neteisingas ir tų, kurie aiškina, kad JAV geru prezidentu negalėtų katalikas būti. Šiuo atveju, kada mums svarbu, kad išrinktas prezidentas būtų aiškus antikomunistas, kad pagaliau pradėtų žygius--pavergtųjų tautų laisvinimą, te svarbu tik jo tokie nusistatymai. Ir jo nusistatymai ne rinkimų metu, bet ir visoje politinėje praeity, nes rinkiminiai pažadai dažnai būna ir ne tokie, kokie gyvenime vykdomi.

Įdomaudamasis, kaip reaguoja užsienis į parinktus prezidentinius kandidatus demokratų ir respublikonų konvencijose, dėmesį nukreipiau į patį katalikiškiausį centrą--Romą. Ir ten, atmetus komunistinę spaudą, labai džiugaujama, kad respublikonai parinko savo kandidatais antikomunistus Nixon ir Lodge, negu demokratų parinktu kataliku Kennedy ir Johnson. Atrodo, kad ir tenyktėms nuotaikoms susidaryti pagrindą sudaro netikybą, bet kandidatų atsparumas komunistiniam įsigalėjimui sustabdyti.

Aurelija Pileikienė, Stritnox

LABAI JAU DAUG VIETOS DAVET

Apie Chicagoj vykusią tarptautinę parodą joks kitas laikraštis nedavė tiek vietos, kiek Dirva. Ir apie ją rašė keli jūsų bendradarbiai: J. Papiėnas, P. Petrutis, A. Valentinas ir kt. Ir nuotraukų daug buvo.

Iš visų rašiusiųjų man labiausiai patiko gana objektyvus parodos vertinimas J. Papiėno. Jis sugebėjo įžūrėti kas buvo gera ir pagirti, o kas turėtų ateity taisyti-- taip pat priminė.

Mes, chigagiciečiai, žinodami iš arti čia esančius menininkų santykius, o taip pat ir kitokių pasireiškimus, kodėl vieniems paroda labai patiko, o kiti beveik pikti vaikščioja, kam ji buvusi ant dail. A. Valeškos propagandinio kurpaliaus užtempta, norėtume tikro įvertinimo. Ir kai tuos kraštutinius girdi, kai viską susumuoji, tai parodos vidurkis tikrai panašus į J. Papiėno vertinimą. O kitų ar tai į vieną, ar kitą pusę nurašyti.

St. D-a, Chicago

yra grynai XX amžiaus žmonės, į politikos viršūnes įėję jau antroje XX amžiaus pusėje. Su abiem kandidatais eina jaunos kartos būriai. Iš balsuotojų nebereikia pastangų pasikeitimams pasiekti. Pasikeitimai jau vistiek ateina. Balsuotojų problema yra pasirinkti: katrų pasikeitimų jie nori.

Bajoras Mikna Riestaragis išranda telefoną...

Jaunas Vytautas akivaizdoje žynių, savo kunigaikščių - didikų ir kariuomenės, sustojęs Aleksoto aukštumoje, iškilmingai prisiekia atkeršyti kryžiuočiams už sudegintą Kauną (1362 m.)

Žalgirio mūšis (6)

I. Jakštas

ŽEMAIČIAI ORDINO IR LIETUVOS VALDOVŲ DERYBOSE

Savotiškas, tiesiog istorijoje nerandamas faktas, buvo diarchija Lietuvoje, kada du broliai — Algirdas ir Kęstutis, sutartinai valdė kraštą (1345-77). Abu "karaliai" (ambo reges) kaip jie šaltiniuose vadinami, atkakliai gynė žemaičius, Kęstučio globai pavestus. Šio kunigaikščio vardas itin susijęs su žemaičiais. Ir šie glaudūs saitai galėjo būti šaltinis legendos apie jo santuoką su žemaite Birute.

Tiek žemaičių, tiek visos Lietuvos likimas pasisuko kita kryptimi su Algirdo mirtimi, kada d. kunigaikščiu liko Jogaila. Greičiausiai, rytų politikos sumetimais, kur Jogaila susidėjo su totoriais prieš Makvą, jis ieškojo taikos su Ordinu. Josios siekdamas, jis sutarė žinomą Dovydiškės sutartį (1380), o kiek anksčiau jo brolis Skirgaila Rygoj, taiką su Ordinu, išduodamas Kęstutį ir žemaičius. Pagal sutartį Kęstučio žemės galėjo būti Ordino puolamos nepažeidžiant susitarimo.

Kai kryžiuočiai, kuriems rūpėjo sukelti vaidus Lietuvoje, pranešė Kęstučiui apie šias sutartis, Kęstutis užėmė Vilnių ir nušalino Jogailą (1381). Vos pusę metų išbuves Vilniaus valdovu, Kęstutis "kilmingųjų Vilniaus miestiečių" buvo išguitas ir Jogaila pakvies-tas. Su Ordino parama Jogaila užėmė Trakus, Kęstučio tėvoniją. Kai Jogaila klastingai suėmė Kęstutį ir Vytautą, jis paliko vėl d. kunigaikščiu be varžovo ir jo pirmas aktas buvo didelė auka Ordinui.

Jau trečioje sutartyje su Ordinu (1382 lapkr. mėn. 1 d.) jis dovanojo už "parodytą draugiškumą" jam kraštus, "esančius tarp Ordino žemių ir Dubysos", at-seit, vakarinę žemaitiją.

Tai pirmas perleidimas žemaičių krašto kryžiuočiams Lietuvos d. kunigaikščio gera valia (jei nepaisyti greičiausiai priverstinio Mindaugo dovanojimo). Kryžiuočiams pirmą kartą nusišypsojo viltis įsigyti bent dalį žemaičių geruoju, ko jie iki šiol nepajėgė ginklu. Nuo dabar jau pradės Ordinas remti savo pretenzijas į žemaičius dovanotais aktais, t. y. duos pradžią diplomatinei bylai.

Minėtas dovanojimas paliko be pasėkų, nes čia pat įsimaišė naujas veiksnys, jį nusmelkęs. Tai buvo Vytauto pirmas bėgimas pas Ordiną, išstrukus iš Jogailos kalėjimo.

Ordinui, kuriam, kad ir koks sąmyšis Lietuvoje buvo sveikintinas reiškinys, priėmė pabėgėlį Vytautą ir apgyvendino jį Naujojo Marienburgo pilyje (žemai-

čiuose). Vytautas turėjo būti įrankiu Ordinui nukariaujant ne tik žemaičius, bet ir visą Lietuvą.

Vytautas, dėdamasis visiškai ištikimu, krikštijosi, prisidurdamas savo krikšt-tėvio (Ragainės komturio)

BIRUTĖ

Vygando vardą ir pasižadėjo būti Ordino vasalu už pagalbą atgauti tėvoniją — Trakus. Trakus kurį laiką jis ir turėjo atgavęs, bet netrukus juos prarado. Vytautas paliko Ordinui naudingas ir toliau, kad kurstė pasipriešinimą Lietuvoje prieš Jogailą. Ypač rėmė Vytautą žemaičiai, o taip pat ir lietuviai, buvę Kęstu-

KĘSTUTIS

čio šalininkai, kuriuos Jogaila skriaudė. Tad Vytautui pavestoj Marienburgo pily auge pasipriešinimo centras Lietuvos d. kunigaikščiui, ko kryžiuočiai geidė.

Ordino planus staiga sumaišė Joyailos netikėtas manevras, kai pasiūlė per tarpininkus Vytautui taiką (1384). Vytautas, metęs Ordino bičiulystę, grįžo į Lietuvą, tenkinosi gautąja tėvonijos dalimi — Gardinu ir Brasta ir pridėta Volynijos sritimi su Lucku. Pats tėvonijos centras — Trakai jam vėliau pažadėti gražinti.

Vytauto pasitraukimas iš Marienburgo sumaišė Ordino planus. Dar didesnį smūgį sudavė iš Lenkijos atėjęs

pasiūlymas Jogailai tapti Lenkijos karaliumi, vedant jos sosto paveldėtoją — Jadvygą.

Kai Jogaila lenkų pasiūlymą priėmė, Ordinas rengė kuo plačiausius žygjus į Lietuvą ir net viliojo Vytautą, kai žadėjo jam atgauti Skirgailos valdomus Trakus.

Netrukus ta pati kryžiuočių nekenčiama unija vėl leido jiems įsikišti į Lietuvos reikalus. Greičiausiai Jogailos bandymas vykdyti Lenkams Krievė duotą pažadą prijungti Lietuvą prie Lenkijos bus vadynusi lietuvių pasipriešinimą. Pirmiausia lietuvių pykino atvestos lenkų įgulos ir įkurdintos Vilnių, Ukmergė ir kitose vietovėse. Lenkų kariuomenės padedamas Jogailos vietininkas Skirgaila malšino Polocko kunigaikščio Andriaus sukilimą (1386) ir jį patį suėmęs išsiuntė į Lenkiją.

Prieš lenkus nukreipto sąjūdžio priešaky vėl stėjo Vytautas ir apie jį telkėsi Jogailos politika nepatenkinti. Pasak vieną Livonijos kronininką, Vytautas skundėsi, jog svetimieji valdo Lietuvą, ko anksčiau nebuvo, ir jis rengėsi užgrobti Vilnių. Kai samokslas liko susektas, jam neliko kitos išeities, kaip vėl ieškoti Ordino paramos.

Vytautas, davęs kryžiuočiams įkaitus — brolį Zigmantą, jo sūnų Mykolą, serį Ringailę ir per 100 žymesnių bajorų, gavo Riter-sverderio pilį prie Kauno ir jo organizavo pasipriešinimą Jogailai. Pas jį bėgo gausūs Jogailos priešininkai. Tai buvo gera proga Ordinui surengti prieš Lietuvą didžiulius kryžiaus žygius 1390 ir 1391, kuriuose dalyvavo, tarpe kitų riterių, prancūzų maršalas Boucicaut ir anglas Henrikas Derbietis, būsimas karalius Henrikas IV. Su šiojo pagalba kryžininkai užėmė Vilnių ir nesėkmingai bandė abi kalno piliis pagrobti.

Didieji kryžiaus karai ir Vytauto juose reikšmingas vaidmuo rodė, jog Jogaila nepajėgs sutvirtinti savo valdžios Lietuvos D. K. Tuo įsitikino, matyt, ir lenkai ir jų kunigaikštis Henrikas Mozūrietis ėmė slapta tartis su Vytautu. Pasitarimų išvados buvo Vytauto grįžimas ir garsioji Astravos sutartis (rugg. m. 1392). Vytautas atgavo Trakų kunigaikštystę ir karaliaus vietininko teisėmis tapo Vilniaus ir Lietuvos D. Kunigaikštijos valdovu.

Vytautui įsigijus Vilniaus sostą ir Lietuvos D. K-tijos valdžią, Kriavo unijos susitarimas dėl Lietuvos prijungimo prie Lenki-

KONSTANTINAS GLINSKIS JAUNYSTĖJE IR JO AUKLĖTINIAI

Vėlyvos apžvalgos saujelė

Vladas Braziulis

TAI BUVO SENIAL...

Kas iš mūsų, esančių laisvame pasaulyje, net ir dabar esame kalti tuo kad nesistengiame, nebandome bent apklausti tuos mūsų gausių laimėjimų didvyrius

K. GLINSKIS Rusteikos rolėje (Aušros sūnūs)

ar liudytojus veteranus, kurie jau keliauja amžinybėn...

Kas gi privalo tuo rūpintis? Kas bus atsakingas už tai ateityje ir prieš ateitį?

Tad ir šie paskiri Glinskio bei jo polėkdy bruožai tebūna ma- žytis įnašas į bendrą mūsų kultūros lobyną, nors ir be pretenzijų į tikslumą bei visapusiškumą.

Šia proga tikrai malonu nu- širdžiai padėkoti aktorėi ir režisorei Z. Arlauskaitė-Mikšienėi už vertingą talkavimą be- gaivinant atmintinius dalykus ir- gi... tik iš atminties.

PIKTOS PASKALOS

Moksleivio amžiuje Glinskis vaidindavo savo gimtinės — Jur-barko rusų vakarėliuose. Čia tiek pasižymėjo, kad iš buvusių Jur-barko savininkų Vasilčikovų gavo stipendiją įžengti vienon iš te- atro mokyklų Peterburge. Gal tai ir sudarė šio tokio pa- grindo gandams Peterburgo lie- tuvių tarpe ar vėliau slaptiesiems šnabždesiams Lietuvoje kad, esą, Glinskis buvęs pasižadėjęs dirbti Lietuvos rusifikacijai.

Jo pirmieji žingsniai ir kartais drąsesni šiuolaik lietuviškose Peterburgo scenose arba per atostogas jau lietuviškuose pasi- rodymuose Jurbarko ir kitur — iki galų gale Valstybės Teatro viršūnių Kaune, — visa tai juo to- liau, juo tvirčiau įrodinėjo ir įrodė šito stambaus režisoriaus, aktoriaus ir pedagogo lietuvišku- mą per visą jo karštą tėvynės meile vediną gyvenimą. Mažiausią abejonių nebelineka. Jis yra pasiekęs tikrais nuopelnais švintinę poziciją lietuviško te- atro istorijoje.

SCENOS MĖGĖJŲ DALIA

Kai vaikas ar jaunuolis mo- kosi fortepionu skambinti, pažiūti — tapyti, ar šokti pagal savo po- linkius bei gabumus, tai tokio mokinio nei tam tikros sąlygos, nei aplinkybės dažniausiai ne- ragina ir iš šalies neverčia. Visai kas kita, kai sumano kas, pats arba ko įkalbamas, vaidinti. Tuojau mokymasis bei laisva kū- ryba yra drastiškai veikiami ša- lutinių jėgų. Kur buvę, kur nebu- vę jau ima "spausti" rengėjai: skubina vaidinti, kada veikalas dar nepusėtas niekas nesu- derinta, tipai nesuprasti, rolės neišmoktos ir eilės kitokių fak- torių nesutvarkytas, varžo lėšas iki krūtinutumo, laukdami pelno sau, bet ne trupe, neleidžia nei užsiminti apie tinkamas de- koracijas, scenos apystatą, dra- bužius.

Prisipažinkime, ar mažą yra tokių rengėjų? Išdrįskime pa- klausti: ar šitai buvo ir bus? Argi galima laukti pažangos iš tokių mėgėjų? Ar mus ramina tai, kad ir kitur ir kitose tau- tose kartais taip nusikalstama? Bet juk ypatingieji mūsų tautos dainavimo ir vaidinimo privalu- mai turėtų būti puoselėjami.

Apytikriai tokie pat suva- ržyti buvo ir mūsų pirmieji žingsniai Peterburge.

Studentai, moksleiviai ir šiaip įvairių profesijų lietuviai šio am- žiaus pradžioje gyveno gerokai išbarstytais kiedais Peterburge (buvusioji carinės Rusijos sostinė — Sankt-Peterburgas, vėliau Petrogradas, dabar — Leningradas, buv. lietuviškas atitinkamo — Pet- rapilis). Maskvoje, Rygoje, Lie- pojoje, Varšuvoje ir kituose miestuose panašiai kaip ir ki- tose valstybėse. Jei ne komu- nistinė, tai čargo valdžios prie- spaudą Rusijoje skaudžiai ken- tėtė.

Petrapilio lietuvių organiza- cijos, viešos ir slaptos, dažniau- siai prisidengdavo labdaros sky- dais, kad ir siekdamas kartais visai kitokių tikslų. Bene didžiausios jų organizacijų pajamos at- plaukdavo iš vaidinimų bei kon- certų. Ir vaidybos mėgėjus ir solistus nuolat "meškeriodavo" žymesnės, pagrindinės draugi- jos: Lietuvių Mažturčių, Lie- tuvių Pašalpos, Lietuvių Studen- tų ir dar viena kita.

Didesni ansambliai būdavo la- bai retas laimė. Glinskis pra- dėjo dirbti su įvairaus amžiaus ir įvairaus išsilavinimo mėgė- jais 1909 metais, Paaikšėjo, kad šių entuziastų dauguma nori lan- kyti pastoviai, kadangi Glinskis, patraukus, maloniai santykiavęs vadovas, savo masinančiais re- žisavimo ir mokymo metodais įkvėpė visiems kūrybinės ugne- lės, atskleidė žybciojančius ga- bumus ir sužadino tobulinimosi pastangas besiveržiant į tikrąjį meną. Tasai mokytojas nebuvo nei teoriškai sausas, nei piktas, nei nuobodus. Kartais tekdavo stebėtis jo kantrybe, jo varto- jamų pedagoginių priemonių gau- sybe ir talentingu bendros pa- žangos spartinimu. Visiems jis buvo vienodai įtaigus: tiek per- žengusiems 50 m. amžiaus vai- dintojams, tiek 14-15 m. amžiaus kandidatams.

Mums, pradedantiejiems, teko išgirsti, kad anksčiau irgi jau šis tas pasirodydavo scenose ir estradose. Galimas dalykas, kad tai pavykdavo ne tik Rusijos valdžiai truputį atleidus "va- džias" 1905 metais dėl sukilimų, bet ir anksčiau. Vaidinta mėgė- jiškai, režisuojant mėgėjams ir kartais net be jokių režiso- rių.

Turbūt ne labai tesiskyrė me- nine vertė šitokio vaidinimai nuo ano meto vaidinimų Lietuvos daržinėse. Verta pažymėti bent keletą pirmųjų, anąjį vaidybos vargelių vargusių, pavarėjų: J. Byla — vėliau Vyriausio Tribuno- lo teisėjas; K. Būga — nuo 1900 m. sufleris; drauge su M. Pa- lioku ir J. Stepolionyte parašęs dvi komedijas: Dėdė atvažiuo- ji Geriara vėliau, negu niekad — vėliau profesorius; J. Januškevi- čius — nuo 1893 m. nuolatinis vai- dintojas — vėliau mokytojas; L. Noreika — vėliau Teisingumo mi- nistras; Purėnas — vėliau profe- sorius, A. Voldemaras — vėliau Ministras Pirmininkas, Žadeika ar Žadeikis (neaišku, iš kurių), Žilinskas (taip pat neaišku) bei kiti. Švystelėdavo ir didesniu už- sėdimo akimirka. Štai, pavyz- džiai St. Šimkus — vėliau kompo- zitorius. Atsiradus nelauktai ne- tikėtai net trims pretendents į vieną pagrindinį vaidmenį, stu- dentas Šimkus laimi pirmą vietą ir todėl vaidina Kurpių Užburto kunigaikščio komedijoje (vėliau daug kur vaidintoje operetėje su M. Petrausko muzika).

(Bus daugiau)

KERELIS BROS.

CONSTRUCTION CO.

STATOME ĮVAIRIUS RE- ZIDENCINIUS, MEDICI- NOS IR PREKYBOS TIKS- LAMS SKIRTUS PASTA- TUS.

ARCHITEKTAS ATLIEKA PLANAVIMĄ PAGAL JŲ- SŲ PAGEIDAVIMĄ.

REpublic 7-8949
6350 S. ALBANY AVE.
CHICAGO, ILL.

Praėjo 24 metai, kai adv. Jonas Bagdžiūnas lankėsi Laisvoje Lietuvoje

Prieš 24 metus Kauno geležinkelio stoty buvo pasitiktas adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden, atvykęs iš Amerikos kviesti lietuvių sportininkų rungtynėms (Ameriką, Nuotraukoje svečias iš Chicago kauniečių tarpe (iš kairės) Juozas Vanagas-Simonaitis, adv. Rapolas Skipitis, svečias adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden, Kūno Kultūros Rūmų atstovas A. Latvėnas, Vytautas Galiūnas, Kūno Kultūros Rūmų gydytojas dr. Šimelevičius, karikatūristas Borjeras ir neatpažintas sportininkas.

Šių metų rugpiūčio 1 dieną sukako lygiai 24 metai, kai chigagietis lietuvis advokatas Jonas Bagdžiūnas-Borden atvyko į Lietuvą, kaip Amerikos Lietuvių Sporto Komiteto įgaliotinis pakviesti Lietuvos sportininkus į Ameriką.

Kadangi adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden 1935 m. buvo daug padėjęs DULRo pirmininkui advokatui R. Skipičiui surasti Amerikos lietuvių sportininkus, tinkamus vykti į Lietuvą, o ypač buvo daug prisidėjęs prie sutelkimo lėšų tų sportininkų kelionei finansuoti, todėl DULR ir Kūno Kultūros Rūmai džiaugėsi patyre, kad tas mielas Lietuvos organizacijų talkininkas atvyksta į Lietuvą mūsų sportininkų reikalais, todėl tų organizacijų vadovybių atstovai Kauno geležinkelio stoty mieląjį svečią sutiko. O svečias, įžengęs į laisvos nepriklausomos Lietuvos žemę ir pamatęs jį sutinkančių savųjų tautiečių nušvitusių veidus, taip susijaudino, kad negalėjo nei žodžio pratarsti, o tik ašarėlės nuo skruostų šluostė.

DULRo pirmininkas adv. R. Skipitis pristatė svečią atvykusiems jį sutikti ir tarė: "Gero, tvirto lietuvių širdis nepaskęsta nei didžiausio jūro ir nepermirksta tuo jūros vandeniui. Adv. Jonas Bagdžiūnas-Borden, vos 7 metų būdamas pateko į didžiąją Amerikos tautų jūrą ir per keturias dešimtis septynių metų plaukiodamas toje jūroje ne tik nenuskendo kaip lietuvis, bet ir savo širdį išlaikė gryną, lietuvišką, neprimyrkusią jokiomis svetimybėmis. Prieš metus (1935), man nuvykus į Chicago Pasaulio Lietuvių Kongreso reikalais, jis noriai, net su entuziazmu šoko padėti man surasti, atrinkti ir pasiųsti į Lietuvą Amerikos lietuvių sportininkus. Ties Amerikos lietuvių sportininkai puikiai Lietu-

voje pasirodė ir atidarė plačius vartus Lietuvos sportininkams į didelius laimėjimus. Dabar tas pats advokatas Jonas Bagdžiūnas-Borden daro labai didelį lietuvių sportininkų suartinimo darbą, — lietuvių sportininkų, gyvenančių skirtinguose kontinentuose, o suartindami sportininkus, suartiname ir visą mūsų tautos jaunimą.

Nuoširdžiai tamstą, pone Bagdžiūnai, sveikinu kaip gerą lietuvių, dirbusį ir dirbantį gražų mūsų tautiečių suartinimo darbą ir karštai

NEOLITHUANŲ STOVYKLA

Stovyklos laikas: nuo 1960 m. rugpiūčio 27 d. iki rugsėjo 5 d. Stovyklos vieta: J. ir P. Linkų vasarvietė, Christiana Lodge and Cottages, Edwardsburg, Michigan (tel. NEptune 1-9489).

Stovyklos vadovas: inž. Vaclovas Mažeika, Korpi vyr. arbitras elegantiarum.

Tai bus trečioji neolithuanų vasaros stovykla (studijų dienos). Stovyklauti kviečiami visi neolithuanai ir visos filijos (stovyklaus atskiromis grupėmis). Taip pat kviečiami stovyklauti — vasaroti visi Lietuvių Tautinio Akademinio Sambūrio nariai (pavieniui ir su šeimomis). Jaunieji neolithuanai, dalyvaudami stovykloje ir jos metu aktyviai reikšdamiesi paskaitose, pasikalbėjimuose, diskusijose ir bendrai korporantiškame bendravime, įgys naujų minčių, praturtins savą akiratį, tiek lietuvių, tiek Korpi Neo-Lithuania ideologijoje bei nūdieniamės jos kelyje. Todėl laukiama, kad kiekvienas jaunesnysis korporantas skaitys savo pareigą stovykloje dalyvauti. Kiekvieno vyresniųjų kolegų stovykloje dalyvavimas bus ryški talka jaunesniesiems, o tarpusavio geresnis susipažinimas ir glaudesnių ryšių sudarymas, pasikeitimas mintimis taip reikalingi mums, didžiąjame lietuviškame darbe.

Tad iki pasimatymo neolithuanų vasaros stovykloje!

KORPI NEO-LITHUANIA
VYRIAUSIOJI VALDYBA

linkių, kad tas didelis ir svarbus darbas tamstai kuo puikiausia pasisektų!

Valio amerikietis lietuvis Jonas Bagdžiūnas-Borden! Jono Bagdžiūno pakvietimas buvo įvykdytas sekančiais metais. 1937 m. būrys Lietuvos sportininkų, žymių Lietuvos visuomenės veikėjų ir žurnalistų lydimas, buvo atvykę į Ameriką. Čia jie turėjo progos ne tik žaisti su Amerikos lietuvių sportininkais, bet ir pasisvečiuoti ir susipažinti su Amerikos lietuvių jaunimu. O tas susitikimas ir bendravimas buvo labai naudingas tiek Lietuvos tiek Amerikos lietuvių jaunimui.

Kada gi Lietuvos lietuvių jaunimas galės vėl panašiai bendrauti su Amerikos lietuvių jaunimu?

Ano sutikimo dalyvis

Dėmesio!

Šimtai naujų skaitytojų, pradėję skaityti Dirvą ir ją džiaugiasi. Pasitelkiant, ar Dirvą skaityti jūsupažįstami ir kaimynai. Jei neatsiųskit jų adresus. Jie Dirvą gaus dvi savaites nemokamai.

VISAIS
APDRAUDOS
REIKALAIS,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę

PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

Kiti rašo

PATYS KOMUNISTAI PASAKO TURISTINIŲ KELIONIŲ TIKSLUS

Maskvos lietuviškam garsia-kalby Chicagoje -- Vilnės laikraštyje, atspausstas vedamasis, kuriame apie šių metų turistines keliones taip sako:

Reikia ruošti masinius mitymus ir kviesti sugrįžusius turistus. Kur didesnių sueigų negalima suruošti reikia sukviesti mažesnes sueigėles. Dešimtis žmonių girdėję pranešimus ryt perduos kitiems dešimčiai, o vėliau kitoms dešimtims.

Reikia pasiekti ir tuos žmones, kurių mūs spauda nepasiekia.

Taigi komentarų nereikia, kam jos organizuojamos.

TORONTO

Lietuvių bendruomenės apylinkės valdyba, kuri šiais metais yra Lietuvių Dienų rengėjas, didžiąją dalį paruošiamųjų darbų jau baigė. Patalpos paimtos rytinėje miesto dalyje. Ten bus atlikta visa programa, kurią be oficialios dalies sudarys tautiniai šokiai, jungtinis Kanados choras, vakaras-balis ir kt.

Rengėjai paimdami erdvias patalpas tikisi ir laukia gausaus tautiečių antplūdio ne tik iš kaimyninių apylinkių, bet ir iš tolimų Kanados ir JAV vietovių.

Šia proga susitikimas Toronte testiprina tarpusavio ryšius ir tepalaiko širdyse amžinai liepsnojančią lietuvišką ugnelę tėvynei Lietuvai.

*

Ryšium su Lietuvių Dienų ruošimu rugpiūčio 4 d. susirenka LB apylinkės Taryba aptarti kai kuriuos naujai iškilusius klausimus.

CHICAGOS GYDYTOJAI

Tel. ofiso EVerglade 4-7376
Tel. buto GRaceland 2-9203

Dr. Juozas Bartkus
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Norvest Medical Center
2336 West Chicago Ave.
Chicago 22, Ill.

VAL.: 1-3:30, 6-8:30 p. p.
pirmad., antrad., ketvirtad.,
penktad.
Tik susitarus trečiadieniais.

Tel. ofiso PROspect 8-1717
Rezidencijos REpublic 7-7868

Dr. S. Biežis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3148 West 63 St.

Val.: 1-3 popiet ir 7-8 v. vak.
Trečiad. ir sekmad. ofisas
uždarytas.

Šeštad. tik nuo 1-3 val. popiet.
Rezid. 3241 W. 66th Place.

Telefonas:
Ofiso REpublic 7-5020.
Namų WAlbrook 5-3765.

J. Ramunis, M. D.
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2557 W. 69th Street
(Iėjimas iš Rockwell St.)

Val.: kasdien 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Šeštadieniais: 2-4 ir 5-7 p. p.

Jūros mėgėjus vasaros atostogas praleisti kviečiame prie ATLANTO, ASBURY PARK, N. J.

P. ir O. LANIŲ VASARNAMYJE

Čia ažuolų apsupto vasarnamio erdviuose kambariuose, už nedidelę kainą, ramiai pailsėsite, pasimaudysite švariausiam paplūdimyje iš visų ATLANTO pakraštyje esančių.

Tik per keletą minučių pėsčiam nuo vasarnamio pasiekiamas vandenynas — paplūdimys, kino teatrai, bažnyčios, krautuvės, restoranai ir kitos pramogų vietos.

Svečių patogumui galima naudotis virtuvėmis, šaldytuvais, maitintis vietoje. Maudymosi mokėstis apmokamos savininkų.

Kambarius siūlome užsisakyti iš anksto:

P. LANYS

515 4th Ave., Asbury Park, N. J.

Tel. PR 6-9783

LIETUVIŠKI SCRIAI, JUODA DUONA. AUKŠČIAUSIOS RŪŠIES RŪKYTI KUMPIAI. DESROS IR SKILANDŽIAI PIGIOMIS KAINOMIS GAUNAMI KRAUTUVĖJE

MARTHA & PETER LISAUSKAS

6409 56 ROAD, MASPETH 78, N. Y.

Telephone: TWaining 4-8087

Prekes siunčiame ir per paštą.

IŠKIRPKITE IR ATSIŪSKITE ŠI KUPONĄ

Prašau atsiųsti Nurodykit prekę

Nurodykit adresą: Name

No. Street City State

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS
BŪTINAI
REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

KAS DIRVOS NESKAITŲ - DAUG NUSTOJA!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai p a d a r y k i t :
pasirūpinkit, kad jie gautų D I R V ą !

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis
pusantro šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

D I R V A
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovaną, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐
už 6 mėnesius — \$4.00 ☐
už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką ducną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

J. P. MULL-MULIOLIS

Nekilnojamo turto pirkimo, pardavimo, įkainavimo ir apdraudos įstaiga.

6606 Superior Ave. UT 1-2345

13229 Superior Ave. UL 1-6666

ALGIMANTAS DALIDĖ,

lietuvis bendradarbis ir East Clevelando skyriaus vedėjas.

Ši sekmadienį užsidaro prie Pymatuning ežero Clevelando skautų stovykla. Šeštadienį, rugpjūčio 6 d. vakare bus užkurtas baigiamasis laužas į kurį kviečiami visi clevelandiečiai. Nuotraukoje: stovykloje per iškilmingą vėliavos nuleidimą garbės sargyba prie vėliavų. Iš kairės: J. Koklys, V. Koklys, M. Jakulis, Petkevičiūtė, Garlaitė ir Kuncaitytė.

Dirvos nuotrauka

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Neringos ir Pilėnų tun-
tų šios vasaros stovykla
prie Pymatuning ežero bai-
giasi rugpjūčio 7 d., t. y.,
sekmadienį. Paskutinis vė-
liavos nuleidimas ir laužas
bus šeštadienį. Tėveliai pra-
šomi atsiimti stovyklauto-
jus sekmadienį, bet reika-

lui esant ir šeštadienio va-
kare.

• Lietuvių Piliečių Klubo
tradicinė gegužinė įvyks
rugpjūčio 14 d. Shlapnick
Grove parke prie Solon,
Ohio. Pasiekiami Miles ar-
ba 8 keliais, paskui Aurora
(43) keliu, į pietus Cochran-
kelio iki vietos rodyklės
(tuoj už Solon kelio).

Gegužinė prasideda 1 val.
Sporto žaidimai 4 val.
Tą sekmadienį Klubas
bus uždarytas nuo 1 iki 8
val. vak.

J.S. AUTO SERVICE

Sav. J. Švarcas
1254 Addison Rd.
Cleveland 3, Ohio

Mašinų viršaus taisymas ir dažymas. Motorų,
stabdžių patikrinimas ir taisymas.

24 hours towing

Atidaryta nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro.
Dienos telef.: HE 1-6352 Nakties tel.: LI 1-4611

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengi-
mus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.
SAVINGS EARN OPEN EVERY SATURDAY
UNTIL NOON

4%

SUPERIOR
SAVINGS

ACCOUNTS
INSURED TO
\$10,000

HOME AND
REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

periimti. Dekodamas už šio
gyvojo lietuviško reikalo
supratimą, susirinkimas vi-
sų dalyvių balsais nutarė p.
Stempužiui lietuvišką radi-
jo programą perduoti su
linkėjimu gyvu lietuvišku
žodžiu, daina ir muzika,
kaip ir ligi šiol, sėkmingai
žadinti tautinę Clevelando
ir jo apylinkių lietuvių dvasi-
ą ir juos informuoti aktu-
aliausiais lietuviško gyvenimo
reikalais.

Kviečiame visus Cleve-
lando lietuvius bei jų orga-
nizacijas ir toliau lietuvišką
radio programą moraliai ir
materialiai remti.

Edvardas Karnėnas
Susirinkimo prezidento
pirmininkas

PARDUODAMI NAMAI

Neff Rd. Dviejų šeimų po
6 kambarius kiekvienam bu-
te su vienu puikiai įrengtu
kambarių trečiame aukšte,
3 garažai. Labai gerame
stovyje; prieinama kaina.

East Cleveland, arti Eu-
clid Ave. vienos šeimos ke-
turių miegamųjų namas,
gazo centralinis šildymas,
garažas, gražus kiemas. Ga-
lima nupirkti su mažu įmo-
kėjimu. Pilna kaina tikrai
\$11,900. Apžiūrėkite ir pa-
darykit pasiūlymą.

Dona Cipkus
WM. T. Byrne, Real Estate
1535 Hayden Ave.
GL 1-4835 Res.
Mu 1-6100 Office (91)

NURSING AIDE PROGRAM

Formalized training program
for mature (25-50) women who
are interested in learning how
to care and administer to the
sick. Earn while you learn, and
upon successfully completing
your training period, you will
receive an exceptional fine in-
crease in wages. Only full-time,
mature women with the ability
to read and speak English will
be considered. Excellent benefits
and working conditions. Call
SW 5-5000, Ext. 205 or apply to
personnel office DOCTORS
HOSPITAL 12345 Cedar Rd.,
Cleveland 6, Ohio.

PARDUODAMI NAMAI

Lee Rd. — Mayfield mū-
rinis 8 kamb., vienas mieg.
pirmam ir 3 mieg. antram
aukšte. Dvi vonios; 2 gara-
žai.

Neff Rd. — 185 St. trijų
šeimų 5x5x3 visai geram
stovyje iš lauko ir viduje.
Didelis sklypas, apsidintas
vaismedžiais.

Naujosios parapijos apy-
linkėje 8 metų medinis vie-
nos šeimos iš 6 kamb. Prašo
\$16,000.

Šaukite Paul Mikšys na-
mų telef. LI 1-8758 arba
office

KOVAC REALTY
KE 1-5030 960 E. 185 St.

Dirvą pasiūlyk savo
kaimynui susipažinti

DIRVOJE GALITE UŽSISAKYTI ŠIUOS KARIO LEIDINIUS

1. O. Urbonas. "1410 metų karas ir žalgirio mū-
šis".
88 pusl. teksto ir 16 pusl. priedinių
ilustracijų, jų tarpe smulkios mū-
šio schemos dviem spalvomis. Su
aplanku. Kaina — \$3.00.
2. V. Biržiška. "Praetis Pabiro".
Rinkiny straipsnių iš Lietuvos is-
torijos. 352 pusl. ir 16 pusl. prie-
dinių ilustracijų. Kieti viršeliai.
Kaina — \$6.50.
3. H. Sienkiewiczus. "Kryžiuočiai".
Istorinis romanas — trijų tomų.
Vertė K. Jankūnas. Viršelis dail.
V. K. Jonyno. Su aplanku. Kiek-
vieno tomo kaina — \$3.50.

Pinigus siųskite: Dirva, 6907 Superior Avenue,
Cleveland 3, Ohio.

MASKVA RUSINA LIETUVĄ VISOMIS PRIEMONĖMIS

Maskva, kaip ir carų laikais, visomis priemonėmis Lietuvą sten-
giasi surusinti. Štai vienas iš pavyzdžių, kaip plataus pareikalavimo
prekės—cigaretės, gaminamos Lietuvoje, turi tik rusiškus užrašus.

Cigaretės "Prima". SSSR Maisto Prekų Gamybos Ministerija
Lietuvos SSR. Pirmos rūšies cigaretės "Prima". 20 št. kaina 1 rub.
40 kap. Klaipėdos Tabako fabrikas, Klaipėda.

Cigaretės "Pamir". SSSR Maisto Prekų Gamybos Ministerija
Lietuvos SSR. Antros rūšies cigaretės "Pamir". 20 št. kaina 1 rubl.
Klaipėdos tabako fabrikas, Klaipėda.

20 metų tos srities
praktika

VOKIŠKŲ RADIO
APARATŲ TAISYMAS

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

SCHWAB RADIO & T.V.

SALES AND SERVICE

PAPIGINTA KAINA PARUODA TELEVIZIJOS
IR TELEFUNKEN RADIO APARATUS.

11615 Detroit Ave.

LA 1-4669

CLEVELAND 2, OHIO

KAS IR KUR?

• Ryšium su Pavergtųjų Tautų Savaitę, Washingtono radijo stotis WEAM, rugpiūčio 7 d., sekmadienį, 12 val. transliuos Juozo KAJECKO, Lietuvos Atstovo JAV, interview apie Lietuvą.

Interview užtruks 30 minučių. Ta pačia proga minėta radijo stotis perduos Lietuvos Himną.

• Rašytojui Fabijonui Neveravičiui suėjo 60 metų amžiaus sukaktis. F. Neveravičius dabar gyvena Anglijoje. Rašytojas į lietuvių literatūrą yra įnešęs didelį indėlį savo kūrybos ir meistriškai atliktų vertimų.

• Vysk. V. Brizgys, iš JAV vykdamas į Romą, keletą dienų buvo sustojęs Anglijoje ir aplankė ten esančias lietuvių įstaigas.

• Apie ieties metikę Birutę Kalėdienę, lyginant su kitomis metikėmis, nemažai rašė N. York Times sporto skyriuje. Esą, nors ji dar neatgavusi senosios rekordinės formos, bet Maskvoje ietį numetė 180 pėdų ir 3/16 colio. Tuo tarpu JAV moterų rekordas, pasiektas Mrs. Karen Anderson Oldman yra 163 pėdos ir 5 1/16 colio.

• Valstiečiai liaudininkai vykdo savo vadovybės rinkimus korespondenciniu būdu. Kandidatais į valdybą yra: J. Audėnas, S. Baltūsis, J. Bertašius, Dr. J. Brundza, Dr. J. Gudauskas, Z. Dailidka, J. Daugėla, A. Gargasas, Dr. K. Karvelis, G. Lazauskas, M. Mackevičius, K. Škirpa, L. Šmulskytis ir kt. Balsavimai baigiami šią savaitę.

• Stalo teniso meisteris Pr. Gvildys, gyvenęs Toronte, rugsėjo 20 d. sukurs šeimą su Ina Vidmanaite, gyv. Rochester, N. Y.

• Tarptautinis Eucharistinis Kongresas prasidėjo liepos 31 d. Muenchene, Vokietijoje. Kongrese dalyvaus ir didelė lietuvių grupė, atvykusi iš įvairių laisvųjų kraštų. Nemažai vyksta ir iš JAV.

VĖL ATVYKO IŠ LIETUVOS

Praėjusį antradienį į New Yorką atskrido iš Lietuvos Zigmontas Brazys, 16 metų amžiaus, kurį tėvai, dabar gyveną Detroito, Michigan, 1944 m. traukdami į Vakarus, paliko Lietuvoje 2 mėn. amžiaus. Jo atvykimu į Ameriką tėvai jau seniai rūpinosi, kreipdamiesi į Nixoną ir Stevensoną, bet tik pernai, Chruščiovui lankantis Amerikoje ir į jį kreipiantis, jiems buvo pažadėta sūnų iš Lietuvos išleisti.

Buenos Aires, Argentinoje, suruoštoje estų rankdarbių parodoje, Argentinos Balso leidėjas P. Ožinskas susitiko su moterų madų ekspertu Survila, dalinosi įspūdžiais. Iš kairės: Ona ir Pranas Ožinskai ir Survilai.

INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ SUVAŽIAVIMAS CHICAGOJE

Rugsėjo 3, 4 ir 5 d. (Labor Day savaitgalis), Chicagoje, 5620 S. Claremont Ave. — Lietuvių Jaunimo Centre įvyks Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos visuotinis narių suvažiavimas. Į suvažiavimą kviečiami visi ALIAS ir PLIAS nariai, organizacijų atstovai ir pavieniai, neorganizuoti, lietuviai inžinieriai ir architektai.

Suvažiavimo programa: Šeštadienį, rugsėjo 3 d. 2 val. po p. registracijos pradžia.

3:30 atidarymas — iškilmingas posėdis.

7 val. vak. darbo komisijų sudarymas ir organizacinių reikalų aptarimas prie kavutės.

Sekmadienį, rugsėjo 4 d. 9 val. ryto pamaldos greimioje koplyčioje.

10 val. darbo posėdžiai, atstovų ir PLIAS pranešimai. Pertrauka.

3 val. po p. oficiali nuotrauka. Darbo posėdžių tąsa. Temos "Mūsų organizacijos tikslai ir veikla" — kritiška apžvalga, referatai ir paruoštos diskusijos.

8 val. v. banketas-vakarienė ir šokiai Sharks restorane (6301 W. 61st St., LU 6-3636).

Pirmadienį, rugsėjo 5 d. (Labor Day).

10 iki 1 val. ryto darbo posėdžių arba referatų ir diskusijų tąsa pagal reikailą.

Visais suvažiavimo reikalais kviečiama kreiptis į ALIAS Chicago skyriaus pirmininką V. Lapatinską, 6801 S. Loomis, Chicago 36, Ill., darbo valandomis skambinti FR 2-3520; arba į organizacines komisijas pirmininką V. Vintartą, 6547 S. Maplewood, Chicago 29, Ill. GR 6-8176.

Tai bus šeštasis toks suvažiavimas. Pakutinis įvykis 1958 m. lapkričio mėn. Baltimorėje.

ALIAS Chicago skyrius, šio suvažiavimo šeimininkas, tą pačią progą paminės 10-ies metų sukaktį.

Dabartinis ALIAS centro valdybos pirmininkas yra A. Novickis, gyvenęs New Yorke. Ateinančią CV teks sudaryti iš Chicago narių.

Atstovų ir svečių tikimasi susilaukti iš Baltimorės, Bostono, Clevelando, Detroito, Los Angeles, New Yorko, Philadelphiajos, Pittsburgho ir kitur. K. B.

TECHNIKOS ŽODIS

Naujame, ką tik pasirodžiusiame, "Technikos Žodžio" numeryje — 3 (64), 1960, atspindi mūsų inžinierių profesinė veikla ir susidomėjimo srytys. Viršelyje parodyta branduolini-

Mes dukros Lietuvos miškų, čionai atpūstos vėjų svetimų...

VIRŠUJE: Detroito jaunosios skautės, stovyklavusios Nidos vasarvietėje. Pirmoji eilė iš kairės: M. Repšytė, R. Kaunelytė, A. Banionytė, V. Bajalytė, R. Marčiukaitytė, V. Ratlikaitė, A. Vaitiekaitytė. Antroji eilė: N. Leiputė, M. Paškauskaitė, Z. Strakšytė, S. Duobaitė, V. Ratnikaitė, A. Pečiūraitė, V. Misiūnaitė, V. Bludžytė, R. Baublytė, L. Rastenytė, Z. Sirutytė. Trečioji eilė: R. Ogilvytė, sporto ir šokių vadovė A. Tamulionytė, D. Sirutytė, stovyklos vadovė J. Pečiūrienė, A. Viršutė ir M. Strakšytė.

DEŠINĖJE: Stovyklos štabas: Audronė Tamulionytė, Audronė Viršutė, sktn. Jūratė Pečiūrienė, Laimutė Rastenytė ir Audronė Vaitiekaitytė. Z. Šukio nuotraukos

Iš Detroito paukštyčių stovyklos

Berods taip neseniai Detroito paukštytės rinkosi į savo pirmąją stovyklą, o štai jau ir antroji nukeliau praieiti.

Liepos 10 d. suskrido 20 paukštyčių ir p. Kodaičių vasarvietę Nidą — į savo antrąją stovyklą. Jas pasitiko jų antroji Mama — sktn. Jūratė Pečiūrienė, stovyklos vadovė. Čia pat sukinėjosi stovyklos adjutantė sesė Audronė Vaitiekaitytė, sporto bei šokių vadovė sesė Audronė Tamulionytė, bei jų talkininkės sesės Audronė Viršutė iš Flinto ir Laimutė Rastenytė.

nes reakcijos nuotrauka. Ypatingo dėmesio verti du straipsniai. Kostas Burba vedamajame straipsnyje "Atomų skaldytuvai", lengva ir kiekvienam suprantama kalba supažindina skaitytoją su sudėtingomis branduolinės fizikos problemomis ir skaldytuvų statyba. Jo straipsnis paremtas naujausiais duomenimis.

Vytautas Petrakis straipsnyje "Atominės energijos pažanga" išsamiai apžvelgia atominės energijos pritaikymą jėgainių statyboje. Be to šiame numeryje yra visa eile kitų įdomių straipsnių žinių ir iliustracijų.

T. Ž. yra dvimėseninis žurnalas, įsteigtas 1951 m. Jį leidžia ALIAS Chicago Skyriaus Spaudos Sekcija, redaguoja komisija. Adresas: 4241 So. Maplewood Ave., Chicago 32, Ill. Pastarąjį numerį redagavo V. Pavilčius. Nuolatinis techninis redaktorius yra J. Slabokas. B.

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

būt pirmą kartą toji bažnyčioj mažųjų lūpos šniždėjo lietuviškai maldos žodžius, o jaunos širdelės siuntė karštą padėką Aukščiausiam už taip gražiai stovykloje praleistas dienas: už saulę ir šilumą ir tą džiaugsmą, kurį čia išgyveno.

Pailsėjusios ir papietavusios, pasipuošę tautiniais rūbais ir pasikvietusios talkon akordeonistą Vytautą Marčiukaitį, pradėjo programą. Nustebino visus, kai po Noriu miego pradėjo sukli populiarųjį Malūną. Plojo tėveliai ir svečiai, plojo ir didelis būrys susirinkusių amerikiečių, o fotografo kiekvienas kas aparatą po ranka turėjo. O dainos... viena už kitą gražesnės visus jaudino.

Po programos pasirušimas vėliavų nuleidimui. Be 25 stovyklautojų išsirikiavo ir jų broliai "Žirgai" bei dalis Algimanto d-vės vilkiukų, ir lietuviško maršo lydimi, nužygiavo į vėliavų aikštelę. Paukštytės sekė kelios, nei 2 metų neturinčios, būsimosios paukštytės ir jaudinosi; kad trumpos kojytės nespėjo žygiuoti.

Uždarymo iškilmes gražiai pravedė jauna stovyklos adjutantė Audrutė Vaitiekaitytė. Nuskamba bėjo malda, būrelių šūkliai. Visi gražūs, bet ypač prasmingas: "Mes dukros Lietuvos miškų, čionai atpūstos vėjų svetimų".

Nuska ambėjo įsakymai, stovyklos uždarymo malda ir Lietuvos himnas. Suspaudė širdes, kad tuoj reiks palikti stovyklą. Ir ne vienai nuriedėjo ašarėlės, o kitos, kad ir laikėsi, bet liūdėnos žiūrėjo į besileidžiančias vėliavas.

Dar trumpi žodžiai mylimos sesės sktn. Jūratės Pečiūrienės, šeimininkės sktn. Kodaitienės ir tutininkės sktn. Aldonos Rastenytės. Širdingą aciu tėvelių vardu tarė mok. Albertas Misiūnas. Jis karštai padėkojo vadovei, jos štabeliui ir mieliesiems šeimininkams.

Taip, per greit prabėgo tos laimingos dienos, bet liko jų gražūs prisiminimai, liko įsigytos žinios, o širdelėse karščiau įsiliepsnojo stovykloje nuolat kurstoma tėvynės meilės ugnelė.

Stefanija Kaunelienė

Kanados skautai stovyklauja...

Augustinavičių ūkyje prie Delhi įvyko Ontario provincijos skautų stovykla Vilnius. Nuotraukoje: skautai išsirikiavę vėliavos nuleidimui.

Stovyklautojai turėjo ir tokių dienų, kai iš palapinių reikėjo semti vandens kibirais...

Kastyčio Battros nuotraukos

• B. Rutkausko Lietuvoj suktas filmas "Gyvieji didvyriai" tarptautiniame filmų festivalyje Karlovy-Vary (Čekoslovakijoje), konkuruodamas su 28 kraštais, pateko į penkių premijuotų filmų grupę, nustelbdamas Laurence Olivier išgarsintą filmą "Komedija". "Gyvieji didvyriai" festivaly buvo įrašytas kaip sovietinis filmas. Prancūzų kritikas sako, kad Rutkauskas priklauso "nouvelle vague" mokyklai, gal tik per daug savo filme ieškojo fotografinės estetikos, pasilikdamas prie tradicinės, kaip priimta komunistinioose kraštuose, scenario formos.